

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Sari Heino & Mira Hintsala

OMAOHJAAJUUDEN HAASTEITA JA
KEHITTÄMISTARPEITA
NUORISOPSYKIATRISSESSA
ASUMISKOTI
PUROSSA

Omaohjaajien kokemana

Sosiaali- ja terveysala
2016

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Sari Heino & Mira Hintsala
Opinnäytetyön nimi	Omaohjaajuuden haasteita ja kehittämistarpeita Nuorisopsykiatrisessa asumiskoti Purossa. Omaohjaajien kokemana
Vuosi	2016
Kieli	suomi
Sivumäärä	67 + 3 liitettä
Ohjaaja	Ann-Sophie Blomqvist

Tutkimus toteutettiin Nuorisopsykiatrisen asumiskoti Puron Vastaanottoyksikössä. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää omaohjaajuuden haasteita ja kehittämistarpeita Vastaanottoyksikössä omaohjaajien näkökulmasta.

Työn teoriaosuudessa käsitellään lastensuojelua, ohjaajan ja nuoren välisen vuorovaikutussuhteen rakentumista, omaohjaajatyömenetelmää sekä Nuorisopsykiatrista asumiskoti Puroa.

Tutkimuksessa käytettiin kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Tutkimusaineisto kerättiin Asumiskoti Puron Vastaanottoyksikön omaohjaajilta kyselylomaketta käyttäen. Kyselylomakkeessa oli monivalintakysymyksiä ja avoimia kysymyksiä.

Vastauksista tulleita johtopäätöksiä voidaan pitää luotettavina, koska vastausprosentti oli 71. Omaohjaajien vastaukset ovat luotettavia, koska ne ovat ohjaajien mielipiteitä eikä oikeita ja vääriä vastauksia ole olemassa. Omaohjaajuuteen liittyy monenlaisia haasteita liittyen eri tahojen kanssa tehtävään työhön. Omaohjaajatyön haasteiksi nousi muun muassa luottamussuhteen rakentaminen, yhteistyö eri osapuolten kanssa ja ajanpuute hektisen Vastaanottoyksikön arjessa. Kehittämistarpeiksi koettiin muun muassa suunnitelmallisuuden sekä omaohjaajan ja nuoren välisen ajan lisääminen ja säännöllinen yhteistyö omaohjaajan ja eri osapuolten välille.

ABSTRACT

Author	Sari Heino & Mira Hintsala
Title	Challenges and Developmental Needs in a Psychiatric Residential Unit Puro from a Counsellor's Point of View
Year	2016
Language	Finnish
Pages	67 + 3 Appendices
Name of Supervisor	Ann-Sophie Blomqvist

This study was carried out in the admission unit of the psychiatric residential unit Puro. The purpose of this study was to gather information on the challenges and on the developmental needs of personal counselling in the admission unit from a personal counsellor's perspective.

The theory part of this bachelor's thesis deals with child protection, building an interactional relationship between a counsellor and an adolescent, different methods of personal counselling and adolescent psychiatric residential unit Puro.

The data in this qualitative study was collected from personal counsellors who filled in a questionnaire. The questionnaire contained both open-ended and multiple-choice questions.

The high response rate (71) secures the reliability of the study findings. The responses from the personal counsellors are considered reliable as the opinions cannot be wrong or right. Personal counselling work faces many challenges related to collaboration between various partners. Challenges included, among other things, building trust in the relationship, cooperation between different partners and lack of time in the hectic life of the admission unit. The developmental needs concerned, for example, having a need to plan the work more, the need to increase the

time spent between the personal counsellor and the adolescent as well as having regular cooperation between the personal counsellor and different partners.

Keywords Personal counselling, personal counselling work, child protection, foster care

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	8
2	LASTENSUOJELU	9
	2.1 Lastensuojelun tarpeen selvittäminen ja asiakkuuden alkaminen	9
	2.2 Sijaishuolto	10
	2.3 Jälkihuolto.....	11
3	NUORISOPSYKIATRINEN ASUMISKOTI PURO OY	12
	3.1 Visio ja arvot.....	13
	3.2 Toimintaperiaatteet	14
4	OHJAAJAN JA NUOREN VÄLINEN VUOROVAIKUTUS LASTENSUOJELUTYÖSSÄ.....	16
	4.1 Kohtaaminen	16
	4.2 Luottamussuhde	17
	4.3 Kiintymyssuhde	17
5	OMAOHJAAJUUS LASTENSUOJELUTYÖSSÄ.....	19
	5.1 Omaohjaajamenetelmä.....	19
	5.2 Omaohjaajan tehtävät Purossa	20
6	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	22
	6.1 Aiemmat tutkimukset.....	22
	6.2 Tutkimusmenetelmä.....	23
	6.3 Analyysimenetelmä.....	25
	6.4 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	25
7	TUTKIMUSTULOKSET	27
	7.1 Omaohjaajatyöskentely nuoren kanssa	27
	7.1.1 Omaohjaajatyöskentelyn haastavuus nuoren kanssa.....	27
	7.1.2 Haastavaa nuoren kanssa työskentelyssä	28
	7.1.3 Kehittämisideoita nuoren kanssa työskentelyyn	30
	7.2 Omaohjaajatyöskentely huoltajien kanssa	31
	7.2.1 Omaohjaajatyöskentelyn haastavuus huoltajien kanssa.....	31

7.2.2	Haastavaa huoltajien kanssa työskentelyssä	32
7.2.3	Kehittämisideoita huoltajien kanssa työskentelyyn	34
7.3	Omaohjaajatyöskentely sijoittavan kunnan/sosiaalityöntekijän kanssa..	35
7.3.1	Omaohjaajatyöskentelyn haastavuus sijoittavan kunnan/sosiaalityöntekijän kanssa	36
7.3.2	Haastavaa sijoittavan kunnan/sosiaalityöntekijän kanssa työskentelyssä	37
7.3.3	Kehittämisideoita sijoittavan kunnan/sosiaalityöntekijän kanssa työskentelyyn	39
7.4	Omaohjaajasuhteen luominen	41
7.4.1	Omaohjaajasuhteen luomisen helppous/haastavuus	42
7.4.2	Omaohjaajasuhteen luomista edesauttavat tekijät.....	42
7.4.3	Omaohjaajasuhteen luomista vaikeuttavat tekijät	44
7.4.4	Mitä omaohjaajasuhteen tulisi tarjota nuorelle	46
7.4.5	Omaohjaajan tärkeimmät tehtävät	48
7.5	Omaohjaajuus Puron Vastaanottoyksikössä	49
7.5.1	Omaohjaajuuden tärkeys Vastaanottoyksikössä	50
7.5.2	Miksi omaohjaajuus on tärkeää Vastaanottoyksikössä	50
7.5.3	Omaohjaajuuden tukeminen.....	52
7.5.4	Tuen tarve omaohjaajilla.....	53
7.5.5	Omaohjaajatyötä tukevat tekijät Vastaanottoyksikössä	54
7.5.6	Omaohjaajuuden kehittämistarpeet Vastaanottoyksikössä	56
7.5.7	Muita ajatuksia omaohjaajuuteen liittyen	58
8	JOHTOPÄÄTÖKSET	60
8.1	Omaohjaajatyön haasteet	60
8.2	Omaohjaajatyön kehittämistarpeet.....	61
8.3	Omaohjaajasuhteen luominen.....	61
8.4	Omaohjaajuus Asumiskoti Puron Vastaanottoyksikössä.....	62
9	POHDINTA.....	63
	LÄHTEET.....	65

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Kuvio 1. Arvot Asumiskoti Puro 2015	13
Taulukko 1. Omaohjaajatyön haastavuus nuoren kanssa.	27
Taulukko 2. Haastavaa nuorten kanssa työskentelyssä.	28
Taulukko 3. Kehittämisideoita nuorten kanssa työskentelyyn.	30
Taulukko 4. Omaohjaajatyöskentelyn haastavuus huoltajien kanssa.	32
Taulukko 5. Haastavaa huoltajien kanssa työskentelyssä.	32
Taulukko 6. Kehittämisideoita huoltajien kanssa työskentelyyn.	34
Taulukko 7. Omaohjaajatyöskentelyn haastavuus sijoittavan kunnan/sosiaalityöntekijän kanssa.	36
Taulukko 8. Haastavaa sijoittavan kunnan/sosiaalityöntekijän kanssa työskentelyssä.	37
Taulukko 9. Kehittämisideoita sijoittavan kunnan/sosiaalityöntekijän kanssa työskentelyyn.	39
Taulukko 10. Omaohjaajasuhteen luomisen helppous/haastavuus	Error!
Bookmark not defined.	
Taulukko 11. Omaohjaajasuhteen luomista edesauttavat tekijät.	43
Taulukko 12. Omaohjaajasuhteen muodostamista vaikeuttavat tekijät.	45
Taulukko 13. Mitä omaohjaajasuhteen tulisi tarjota nuorelle	47
Taulukko 14. Omaohjaajan tärkeimmät tehtävät.	48
Taulukko 15. Omaohjaajuuden tärkeys Vastaanottoyksikössä.	50
Taulukko 16. Miksi omaohjaajuus on tärkeää Vastaanottoyksikössä?	51
Taulukko 17. Omaohjaajuuden tukeminen.	53
Taulukko 18. Tuen tarve omaohjaajilla.	53
Taulukko 19. Omaohjaajatyötä tukevat tekijät Vastaanottoyksikössä.	55
Taulukko 20. Omaohjaajuuden kehittämistarpeet Vastaanottoyksikössä.	56

LIITELUETTELO**LIITE 1.** Saatekirje**LIITE 2.** Kyselylomake**LIITE 3.** Tutkimuslupa

1 JOHDANTO

Työskentelemme molemmat Nuorisopsykiatrisen asumiskoti Puron eri yksiköissä. Ajattelimme alusta asti, että haluamme tehdä opinnäytetyön lastensuojeluun. Päädyimme tutkimaan omaohjaajuutta sekä sen haasteita ja kehittämistarpeita Asumiskoti Purossa. Tarkensimme aihetta vielä Vastaanottoyksikköön, jossa omaohjaajuuden merkitys on erilaista verrattuna muihin yksiköihin Vastaanottoyksikön nuorten suuremman vaihtuvuuden ja hektisemmän arjen vuoksi.

Opinnäytetyössä avaamme yleistä teoriaa lastensuojelusta, Nuorisopsykiatrisen Asumiskoti Puron toimintaa sekä omaohjaajuutta. Teoriaa on myös vuorovaikutussuhteista sekä kiintymys- ja luottamussuhteista, jotka luovat pohjan omaohjaajuudelle.

Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisesti eli laadullisesti. Aineisto kerättiin kyselylomakkeella, joka jaettiin kaikille Asumiskoti Puron Vastaanottoyksikössä työskenteleville omaohjaajille. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, minkälaisia haasteita ja kehittämistarpeita omaohjaajat näkevät omaohjaajuudessa.

Tehdyn tutkimuksen mukaan omaohjaajuuteen liittyy monenlaisia haasteita liittyen eri tahojen kanssa tehtävään työhön. Tutkimuksessa omaohjaajatyön haasteina nousi muun muassa luottamussuhteen rakentaminen, yhteistyö eri osapuolten kanssa ja ajanpuute hektisen Vastaanottoyksikön arjessa. Tutkimuksesta ilmenee, että kehittämistarpeita ovat muun muassa suunnitelmallisuuden sekä omaohjaajan ja nuoren välisen ajan lisääminen ja säännöllinen yhteistyö omaohjaajan ja eri osapuolten välille.

2 LASTENSUOJELU

Lastensuojelu on lasten hyvinvoinnin ja oikeuksien edistämistä ja turvaamista. Se ulottuu kasvuolojen kehittämisestä huostaanottoon. (Bardy 2009, 3.) Lastensuojelun tarkoituksena on turvata lapsen oikeus kasvaa turvallisessa ympäristössä, saada mahdollisuus tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Ehkäisevällä lastensuojelulla ja varhaisella tuella pyritään ehkäisemään varsinaisen lastensuojelun tarvetta. (Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö 2015.)

Lastensuojelulaissa (L13.4.2007/417) lastensuojelun keskeisistä periaatteista todetaan lain neljännessä pykälässä. Lastensuojelun tehtävänä on edistää lapsen kehitystä ja hyvinvointia. Lastensuojelu tukee vanhempia, huoltajia sekä lapsen kasvatuksesta vastaavia henkilöitä lapsen kasvatuksessa ja huolenpidossa. Lastensuojelulain mukaan lastensuojelun on pyrittävä ehkäisemään lapsen ja perheen ongelmia sekä puuttumaan havaittuihin ongelmiin riittävän ajoissa. Lapsen edun huomioonottaminen on ensisijaista, kun lastensuojelun tarvetta arvioidaan ja lastensuojelua toteutetaan.

2.1 Lastensuojelun tarpeen selvittäminen ja asiakkuuden alkaminen

Lastensuojeluasia tulee vireille joko hakemuksesta tai kun sosiaalityöntekijä tai muu lastensuojelun työntekijä saa tiedon lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta esimerkiksi lastensuojeluilmoituksen kautta. Hakemuksen voi tehdä 12 vuotta täyttänyt lapsi tai hänen huoltajansa. Lastensuojeluilmoituksen voi tehdä kuka tahansa, jolla herää huoli lapsesta ja kokee, että lapsen lastensuojelun tarve tulisi selvittää. Tietyillä henkilöillä on työnsä puolesta velvollisuus tehdä tarvittaessa lastensuojeluilmoitus. Asian tullessa vireille, sosiaalityöntekijä tai muu lastensuojelun työntekijä, tekee palvelutarpeen arvioinnin. Palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä arvioidaan, onko syytä selvittää lastensuojelun tarve. Arvioinnin aikana lapsi ei ole lastensuojelun asiakas. (L13.4.2007/417.) Arvioinnissa selvitetään ja arvioidaan lastensuojelulain mukaisten palvelujen ja

tukitoimien tarve. Sosiaalityöntekijä arvioi myös lapsen kasvuolosuhteita sekä lapsen huoltajien mahdollisuuksia huolehtia lapsen hoidosta ja kasvatuksesta. Selvitys tehdään ilman aiheetonta viivytystä ja niin, että se on valmis viimeistään kolmen kuukauden kuluttua lastensuojeluasian vireille tulosta. Se tehdään yhteistyössä lapsen ja huoltajan kanssa, mutta selvitys on tehtävä vaikka lapsi tai huoltaja sitä vastustaisi. (L13.4.2007/417.)

Lastensuojelun asiakkuus alkaa, mikäli asian vireille tulon johdosta päädytään kiireellisiin lastensuojelutoimiin tai, kun palvelutarpeen arvioinnin perusteella todetaan lapsen tarvitsevan lastensuojelun mukaisia palveluja ja tukitoimia. Kun lastensuojelun tarve todetaan, täytyy avohuollon tukitoimia järjestää viipymättä. Tukitoimien tarkoitus on edistää ja tukea lapsen myönteistä kehitystä sekä tukea huoltajien kasvatustaitoja ja -mahdollisuuksia. Lastensuojelun avohuollon tukitoimet voivat olla muun muassa ongelmatilanteen selvittämistä, taloudellista tukemista, kuntouttamista tukevia palveluja tai perhetyötä. Tarvittaessa lapsi voidaan sijoittaa avohuollon tukitoimena yksin tai perheen kanssa laitokseen tai perhehoitoon. Avohuollon tukitoimena tehtävään sijoitukseen tarvitaan lapsen huoltajan ja 12 vuotta täyttäneen lapsen suostumus. (L13.4.2007/417.)

2.2 Sijaishuolto

Sijaishuolto tarkoittaa kodin ulkopuolella järjestettävää hoitoa ja kasvatusta lapselle, joka on huostaan otettu, kiireellisesti sijoitettu tai väliaikaismääräyksellä sijoitettu. Sijaishuoltoa järjestetään sekä perhe- että laitoshoidon tai muulla lapsen tarpeet huomioivalla tavalla. Kun lapsen huostaanottoa tai sijaishuoltoa koskeva asia on keskeneräisenä hallinto-oikeudessa tai korkeimmassa hallinto-oikeudessa, voi lapsen asiaa käsittelevä tuomioistuin sijoittaa lapsen väliaikaismääräyksellä. (L13.4.2007/417.) Kiireelliseen sijoitukseen voidaan ryhtyä, jos lapsi on välittömässä vaarassa tai muutoin kiireellisen sijoituksen ja sijaishuollon tarpeessa. Tarve kiireelliselle sijoitukselle voi syntyä esimerkiksi silloin, jos kodin olosuhteet tai puutteet huolenpidossa vaarantavat välittömästi lapsen terveyttä tai kehitystä. Jos lapsen huoltajat ovat väliaikaisesti kykenemättömiä

hoitamaan lastaan, voidaan myös tehdä lapsen kiireellinen sijoitus. (THL 2015 b.) Huostaanotto on viimesijaisin tapa turvata lapsen kasvu ja kehitys. Huostaanottoon ryhdytään, elleivät muut toimet ole riittäviä tai lapsen edun mukaisen huolenpidon toteuttamiseksi sopivia, ja sen nähdään olevan lapsen edun mukaista. Tavoite perheen jälleenuudistamisesta on otettava huomioon lapsen edun mukaisella tavalla sijaishuoltoa toteutettaessa. (L13.4.2007/417.) Lastensuojelulaki ei määritä, mikä sijaishuollon muoto on ensisijainen lasta sijoitettaessa. Sijaishuollon muodoksi valitaan se vaihtoehdoista, joka on lapsen edun, yksilöllisten tarpeiden ja kehityksen kannalta paras. (Saastamoinen 2010,7.) Lapsen sijaishuolto järjestetään laitoshoitona, ellei lapsen sijaishuoltoa voida järjestää lapsen edun mukaisesti riittävien tukitoimien avulla muualla (Räty 2012, 417).

2.3 Jälkihuolto

Sijaishuollon päättymisen jälkeen lastensuojelun tulee järjestää jälkihuoltoa nuorelle. Jälkihuollossa lastensuojelu auttaa nuorta tarvittaessa asunnon hankkimisessa. Jälkihuolto voi tarjota taloudellista avustusta asumiseen, koulunkäyntiin tai harrastuksiin. Se voi tarjota myös hoitoa ja kuntoutusta nuorelle. (Ensi- ja turvakotienliitto 2015.) Sijoittavalla kunnalla on jälkihuollon järjestämisvastuu. Velvollisuus päättyy, kun on kulunut viisi vuotta sijoitetun lapsen lastensuojelun asiakkuuden päättymisestä. Jälkihuolto päättyy kuitenkin viimeistään nuoren täyttäessä 21 vuotta. Jälkihuollon päättyessä sosiaalityöntekijän tehtävänä on tehdä yhdessä nuoren kanssa suunnitelma, johon on kirjattu ylös ne palelut ja tukitoimet, jotka ovat nuoren käytettävissä jälkihuollon jälkeen. (L13.4.2007/417.)

3 NUORISOPSYKIATRINEN ASUMISKOTI PURO OY

Nuorisopsykiatrinen asumiskoti Puro Oy on vuonna 2002 perustettu yksityinen lastensuojelulaitos. Vuodesta 2010 lähtien Asumiskoti Puro on kuulunut Arjessa-konserniin. Nuorisopsykiatrinen asumiskoti Puro Oy tuottaa ympärivuorokautista laitoshoidon- ja avopalvelua lastensuojelun erityisyksiköissä. Puro tuottaa palveluita kunnille tarjoamalla lyhyt- ja pitkäkestoista sijaishuoltoa 8-18-vuotiaille lapsille ja nuorille. Puron tuottama sijaishuolto on suunnattu niille lapsille ja nuorille, joita ei voida hoitaa tukipalveluilla tai perhehoidossa esimerkiksi psyykkisen oireilun tai muun erityistarpeen vuoksi. Puro tarjoaa myös jälkihuoltoa alle 21-vuotiaille nuorille sekä avohuollon tukipalveluita nuorille ja perheille. (Hietanen 2015.)

Purolla on yhteensä seitsemän itsenäistä yksikköä Vaasan ja Laihian alueella. Lisäksi Purolla on Pikku Puron kotikoulu, joka sijaitsee Vähänkyrön keskustassa. Koulussa työskentelee kaksi erityisopettajaa sekä koulunkäynninavustajia. Puron yksiköistä Vaasan Vähänkyrön alueella sijaitsevat Vastaanotto, jossa on kaksi erillistä yksikköä, Fiina, Puro II, Skogsbacken ja Skogsbacken II. Laihialla sijaitsee Puron yksikkö Mäki-Marttila. Joulukuussa 2015 avataan Puron kahdeksas yksikkö, Skogsbacken III. Osa yksiköistä on vapaampia niin kutsuttuja itsenäistyvien nuorten yksiköjä. Näissä yksiköissä korostuu itsenäiseen elämään opettelu ohjaajien avustuksella. Puron itsenäisemmissä yksiköissä nuoret ovat sijoitettuna usein pidempiä aikoja, jopa useita vuosia. Vastaanottoyksikkö on sijaishuollon vaativan laitoshoidon erityisyksikkö, jossa henkilökuntamäärä on suurempi kuin muissa yksiköissä. Yksikössä on myös kameravalvonta ja sähkölukot, jolloin ovia voidaan pitää tarvittaessa lukittuina sekä rauhoittumishuone. Vastaanottoyksikön tarkoitus on, että nuoret siirtyisivät sieltä melko nopeasti vapaampaan yksikköön. Sijoitukset kestävät yleensä viikoista puoleen vuoteen, joissakin harvemmissa tapauksissa vuosia. (Hietanen 2015.)

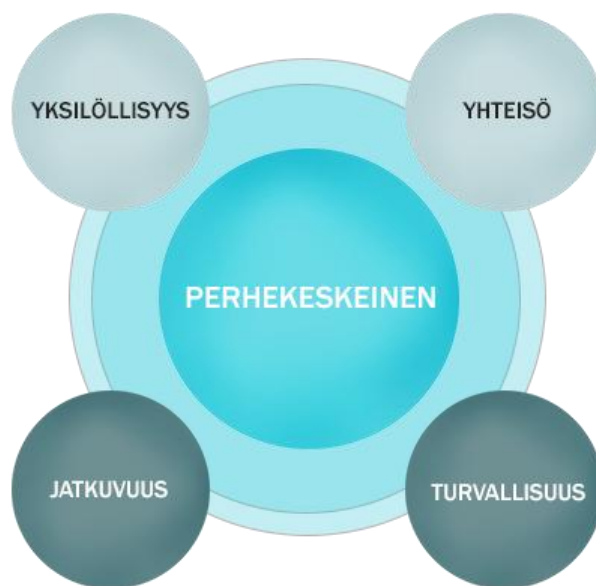
Purossa työskentelee lasten- ja nuorisopsykiatrian erikoislääkäri, psykologi, erityisluokanopettajia, sosiaalityöntekijä, terveydenhoitajia, psykiatrisia

sairaanhoitajia, sosionomeja, lähi- ja mielenterveyshoitajia (Asumiskoti Puro 2015 b).

Asumiskoti Puro tarjoaa myös jälkihuoltoa. Puron tarjoaman jälkihuoltopalvelun tarkoituksena on auttaa nuorta itsenäistymään. Palvelu toteutetaan tukiasumisena, joka voi tapahtua joko yksikön läheisyydessä olevissa asunnoissa tai tukiasumisena lastensuojelulaitoksen ulkopuolella sijaitsevilla Puron vuokraamissa asunnoissa. (Asumiskoti Puro 2015 a.)

3.1 Visio ja arvot

Nuorisopsykiatrinen asumiskoti Puron visio on palvelujen tarjoaminen muuttuviin ja monitahoisiin lastensuojelutarpeisiin käyttäen hyödyksi Puron psykiatrinen erityisosaamista. Kuviossa 1 kuvataan Asumiskoti Puron keskeisimmät arvot.

Kuvio 1. Arvot. Asumiskoti Puro 2015.

Puron pääarvona on perhekeskeisyys. Nuoren hoito pyritään toteuttamaan ensisijaisesti perheen kanssa yhteistyössä. Työskennellessään ohjaajat soveltavat perhekeskeistä ajattelumallia. Tähän kuuluu muun muassa säännöllinen

yhteydenpito nuoren vanhempiin. Puro tarjoaa tarvittaessa myös nuorelle ja hänen perheelleen perheterapiaa. Yksilöllisyydellä tarkoitetaan nuoren kunnioittamista sekä tapojen ja tottumusten huomioimista. Purossa nuorella on oma huone, jossa hänellä on henkilökohtaisia tavaroitaan. Yksilöllisyys tarkoittaa myös sitä, että nuorta pyritään hoitamaan hänen omalla äidinkielellään. Nuoren hoidossa uskonto ja kulttuuri otetaan huomioon kunnioittavasti. Turvallisuus tarkoittaa sitä, että nuorelle luodaan turvallinen hyvä kasvuympäristö fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti. Nuoren sisäistä ja ulkoista turvallisuutta luovat moniammatillinen kokenut henkilökunta, hälytysjärjestelmä, pelastussuunnitelma sekä toimintaa ohjaavat säännöt. Yhteisöllisyydellä luodaan avoin ja luottamuksellinen ilmapiiri nuoren kasvua ja kehitystä tukien. Nuori oppii toimimaan yhteisön ja ryhmän jäsenenä. Kyky osallistua itseään koskevaan päätöksentekoon ja vastuullisuuteen kasvaa. Jatkuvuudella tarkoitetaan yksilöllisen hoitopolun toteutumista. Jatkuvuus taataan nuoren kotikunnan sosiaalityöntekijän kanssa tehtävällä yhteistyöllä. Hoidon jatkuvuutta ja tiedonkulkua toteutetaan niin yksikön sisällä kuin nuoren siirtyessä yksiköstä toiseen. Puro tarjoaa nuorelle myös jälkihuoltoa. (Asumiskoti Puro 2015 c.)

3.2 Toimintaperiaatteet

Puron toimintaa on kehitetty nuoria lähettävien kuntien lastensuojeluviranomaisten tarpeiden pohjalta. Puro tarjoaa sijoituspaikan nuorille, joita ei ole tarkoituksenmukaista tai ei voida hoitaa perhehoidossa tai muilla sijaishuollon muodoilla. Puron toiminnan perusajatuksena on, että nuori voi käydä ikäkauteensa kuuluvia kehitysvaiheita läpi turvallisesti ohjauksessa. Nuorille annetaan oman kehitysvaiheen ja voimavarojen mukaisesti vapautta ja vastuuta. Nuorta pyritään ohjaamaan kohti eheää ja itsenäistä varhaisaikuisuutta. Purossa tuetaan nuoren yhteydenpitoa omaan tukiverkkoonsa, johon voi kuulua nuoren vanhemmat, sisarukset ja muut lähisukulaiset. Vanhempien ja nuorten välistä yhteydenpitoa ja tapaamista toteutetaan puhelimitse ja sähköpostitse.

Lisäksi Purolla on käytössä asunto, jossa nuoret voivat tavata vanhempiaan.
(Asumiskoti Puro 2015 d.)

Nuorten lähiverkoston lisäksi Puron tärkeimpiin yhteistyötahoihin kuuluvat nuoria sijoittavat kunnat, heitä hoitaneet sairaalat ja laitokset, lähikuntien koulutoimet sekä lukiot ja ammatilliset oppilaitokset. Lisäksi yhteistyötä tehdään muun muassa lähikuntien asuntotoimien sekä Kansaneläkelaitoksen kanssa. Lupa- ja oikeusturva-asioissa yhteistyötä tehdään Länsi- ja Sisä-Suomen Aluehallintaviraston sekä Valviran kanssa. Henkilökunnan lisäkoulutusten osalta ollaan yhteistyössä Eteran, ammattikorkeakoulujen ja sairaanhoitopiirin kanssa.
(Asumiskoti Puro 2015 d.)

4 OHJAAJAN JA NUOREN VÄLINEN VUOROVAIKUTUS LASTENSUOJELUTYÖSSÄ

Lastensuojelussa hyvään vuorovaikutukseen kuuluu nuoresta välittäminen. Nuorten kohtaamisessa korostuu arvostus, inhimillisyys ja empatia. Vuorovaikutuksen onnistuminen riippuu sekä nuoresta että ohjaajasta. Lastensuojelun ammattilaisella tulee olla erityistä vahvuutta ja osaamista vuorovaikutukseen ja ristiriitatilanteiden rakentavaan käsittelyyn nuoren kanssa. (THL 2015.) Tavoite paremmasta lastensuojelutyöstä sekä oma ammatillinen kehittyminen vaativat työntekijältä jatkuvaa ammatillista pohdintaa (Heinonen & Sinko 2009, 99). Toimiessaan työntekijän tulee pohtia mitä tekee, ja miksi työskentelylle on asetettu tiettyjä tavoitteita. Jotta reflektioiva työote toteutuu, työntekijä tarvitsee hyvän ammatillisen tietopohjan, analyyttisiä taitoja, luovaa ongelman ratkaisutaitoa sekä kykyä hahmottaa monimutkaisia tilanteita. (Heinonen & Sinko 2009, 98.)

4.1 Kohtaaminen

Sosiaalinen elämä perustuu vuorovaikutukseen. Kyetäkseen vuorovaikutukseen asiakkaan kanssa työntekijän tulee olla sinut omien varjojensa ja elämänsähistoriansa kanssa. (Kaikko & Friis 2009, 77.) Lähtökohtana kohtaamisessa on rohkeus kohdata toinen ihminen juuri sellaisena kuin hän on. Ihmisen tulee sekä hyväksyä oma keskeneräisyytensä että nähdä toinen ihminen ilman ulkoisia rooleja. Kasvatuksessa se tarkoittaa sitä, että aikuinen ottaa vastuun kasvatustehtävästä ja antaa nuorelle sopivassa suhteessa rajoja ja rakkautta. Ohjaaja välittää ja osoittaa huolenpitoa nuorta kohtaan sekä välittää nuoren hyvinvoinnista. Aitoa kohtaamista on se, että näkee jokaisessa nuoressa mahdollisuuden vielä silloinkin, kun tekisi mieli luovuttaa. Kohtaamisessa nuorta tulee kunnioittaa tasa-arvoisena ihmisenä. Ohjaaja on aidosti kiinnostunut nuoresta ja hänen elämäntilanteestaan, hän haluaa ymmärtää ja kuunnella, mutta ei hyväksy vääriä tekoja. (Veivo-Lempinen 2009, 202.) Työntekijän tietoisuus

omista arvoista ja maailmankatsomuksen tuntemus lisäävät työntekijän luottamusta itseensä sekä uskallusta kohdata erilaisia asioita. (Kaikko & Friis 2009, 76.)

Purjon(2014) mukaan nuoren aito kohtaaminen vaatii uskoa kasvatuksellisen kohtaamisen mahdollisuuteen ja rohkeutta aitoon ja läheiseen kohtaamiseen. Kohtaaminen vaatii tahtoa ottaa vastuuta nuoren kasvatuksesta sekä ymmärtää nuoren oma elämis- ja kokemusmaailma. Nuoren aito kohtaaminen vaatii ohjaajalta tahtoa nähdä ja kuulla nuori yksilöllisesti sekä uskoa nuoren tahtoon kasvaa ja kehittyä.

4.2 Luottamussuhde

Asiakassuhteen tärkein ominaisuus on luottamus. Luottamuksen hankkiminen on työntekijän tehtävä. Asiakassuhteessa ilmapiiriin tulee olla luottamuksellinen, niin että työntekijä lähtökohtaisesti luottaa asiakkaaseen. (Hyytinen 2009, 227.) Lapsen luottamuksen saavuttaminen on yksi kuntoutumista edistävä tekijöistä. Huostaan otetulla lapsella ei ole välttämättä kokemuksia luotettavasta aikuisesta, ja siksi luottamuksen rakentuminen voi olla hidasta. (Hyytinen 2009, 228.) Luottamuksen rakentaminen vaatii ohjaajalta kärsivällisyyttä. Veivo-Lempisen (2009,205) mukaan tutustumisen alkuvaiheessa nuori testailee ohjaajan luottamusta jatkuvasti. Jos nuorella on paljon huonoja kokemuksia aikuisten luotettavuudesta, luottamuksen rakentaminen vie paljon aikaa, joskus jopa vuosia. Ohjaaja voi edesauttaa luottamuksen rakentumista vain olemalla avoin ja luotettava. Ohjaajan on kyettävä ottamaan vastaan nuoren pettymyksen ja turhautumisen tunteet.

4.3 Kiintymyssuhde

Jokaisella lapsella on synnynnäinen tarve kiinnittyä hoivaajaansa, sillä aikuisen lähellä oleminen parantaa mahdollisuuksia hengissä säilymiseen. Vauvaikäisen ainoa keino vedota aikuisiin on itkeminen. Myöhemmin lapsen

kiinnittymiskäyttäytyminen esiintyy aikuisen seuraamisena, takertumisena, nimeltä kutsumisena sekä protestoinnilla eroon joutumista vastaan. Näiden käyttäytymismuotojen taustalla on lapsen tarve turvallisuudelle. Lapsi kiinnittyy hoivaajaansa riippumatta siitä, kuinka hyvin hoivaaja pystyy vastaamaan hänen tarpeisiinsa. (Sinkkonen 2000, 23.)

Kiintymyssuhdeteoriassa tärkeintä on lapsen tarpeiden tunnistaminen ja niiden kunnioittaminen. John Bolwby korosti lapsen tarvetta turvallisille ja pysyville ihmissuhteille. Bolwbyn mukaan ihmissuhteiden katkokset voivat olla riskitekijä lapsen kehityksen kannalta. Lapsen kannalta paras vaihtoehto olisi saada kasvaa omassa kodissaan. Lastensuojelulaitoksessa ongelmaksi nouseekin se, ettei kiintymyssuhdeteoriassa korostettua pysyvyyttä ja turvallisuutta voida aina yhdistää. (Kalland 2004, 136.)

Kiintymyssuhdeteoriassa korostetaan varhaisten hoivakokemusten merkityksen lisäksi myös korjaavien ja korvaavien kokemusten merkitystä. Laitokseen sijoitetulle lapselle ei voi taata pysyviä kiintymyssuhteita, vaikka lapselle pyritäisiinkin nimeämään omaohjaaja. Siitä huolimatta laitos on turvallisempi vaihtoehto, kuin lapsen jättäminen selviytymään huonovointiseen perheeseen. Laitokseen sijoitetun lapsen kohdalla on syytä kiinnittää huomiota sijoituksen pysyvyyteen. Sijaisperheiden turvallisuudesta riippumatta lapsen kehitys vaurioituu sijoituspaikkojen suuresta vaihtuvuudesta. (Kalland 2004, 136.)

5 OMAOHJAAJUUS LASTENSUOJELUTYÖSSÄ

Lastensuojelutyössä sijaishuollossa oleville nuorille nimetään useimmiten omaohjaaja, omaohjaajapari tai omaohjaajaryhmä. Omaohjaaja ottaa suurimman vastuun omanuorensa asioista. Omaohjaajuutta voidaan toteuttaa eri tavoin; yksi tapa on omaohjaajamenetelmä. Puron Vastaanottoyksikössä jokaisella nuorella on kaksi tai kolme omaohjaajaa.

5.1 Omaohjaajamenetelmä

Omaohjaajamenetelmä tarkoittaa laitospuolen järjestelmällistä ja suunnitelmallista hoitamista ja kasvattamista. Omaohjaajalla on tietyissä rajoissa vastuu nuoren hoitamisesta ja kasvattamisesta. Omaohjaaja tekee työtään yhteistyössä työkavereidensa ja nuoren hoidossa tarvitsemiensa asiantuntijoiden kanssa. Itse nuoren hoito ja kasvatus kuuluu koko työporukan tehtäviin. Omaohjaajan ja nuoren välinen omaohjaajasuhde, on osa omaohjaajamenetelmää, ja se on pelkästään omaohjaajan työ. Omaohjaajasuhde on molemminpuolista ja vastavuoroista. Omaohjaajan tehtävä on tarjota huolenpitoa, turvallisuutta ja luotettavuutta. Omaohjaajasuhde on myös kiintymissuhde. Nuori kiintyy sellaiseen aikuiseen, joka ymmärtää häntä, suhtautuu hyväntahtoisesti ja tyydyttää hänen tarpeitaan. Lapsi samaistuu tavallisimmin omiin vanhempiinsa. Laitoksessa elävä nuori samaistuu tai osasamaistuu usein omaohjaajaansa. Samaistumisprosessin kautta nuori oppii arvoja, asenteita ja tapoja. Nuorella, joka on vaurioitunut kehityksen varhaisessa vaiheessa, on saattanut jäädä tyydyttymättä riippuvuuden tarpeissaan. Sen vuoksi hän tarvitsee mahdollisuuden asettua omaohjaajasuhteessaan riippuvuussuhteeseen. (Kyrönseppä & Rautiainen 1993, 101-102.) Omaohjaaja joutuu nuoren monenlaisten tunteiden kohteeksi. Nuori ei useinkaan kestä omia tunteitaan, mikä saa hänet käyttäytymään epäasiallisesti ja sopimattomasti. Mikäli omaohjaaja kestää nuoren tunteet, kykenee vastaanottamaan ja säilyttämään ne jonkin aikaa, hän näyttää nuorelle mallia, että monenlaisia tunteita on mahdollista kestä. Sitä kautta nuoren on

mahdollista tulla kestävämmäksi omien tunteidensa hallinnassa. (Kyrönseppä & Rautiainen 1993, 103.)

5.2 Omaohjaajan tehtävät Purossa

Nuorisopsykiatrisessa asumiskoti Purossa tarjotaan jokaiselle nuorelle moniammatillinen omaohjaajaryhmä, jonka tehtävänä on huolehtia nuoresta kokonaisvaltaisesti. Purossa tehtävässä omaohjaajatyössä on käytössä samat elementit kuin omaohjaajamenetelmässäänkin, mutta omaohjaajamenetelmä-termiä ei Puroon perehdytyskansiossa käytetä.

Omaohjaaja on nuoren tukena laitoksessa koko sijoituksen ajan. Nuoren tullessa Puroon, omaohjaaja omalla esimerkillään ja nuoren kanssa asioita läpi käymällä edesauttaa nopeaa asettumista yksikköön. Alusta asti on tärkeää, että nuorta kuunnellaan ja nuoren yksilölliset tavat ja tottumukset otetaan huomioon. Nuori tutustutetaan taloon, ja käydään läpi säännöt, turvallisuussuunnitelma sekä täytetään tulohaastattelukaavakkeet. (Asumiskoti Puro 2014.)

Nuoren kasvaessa yksikössä omaohjaajan tärkeimpiin tehtäviin kuuluu nuoren asioista tietäminen ja niistä informoiminen muille tahoille. Omaohjaaja vastaa, että nuoren sosiaalityöntekijää informoidaan nuoren tilanteesta säännöllisesti, sekä työstää kirjallisen raportin nuoren asioista kerran kuukaudessa. Yhteydenpitoon kuuluu myös asiakassuunnitelmakokoukseen osallistuminen. Tätä varten omaohjaaja tekee yhteenvedon nuoren sen hetkisestä tilanteesta ja kiinnittää erityisesti huomiota tulevaisuutta koskeviin asioihin. Lisäksi omaohjaaja konsultoi tarvittaessa lastensuojelulaitoksen lääkäriä tai psykologia nuorta koskevissa asioissa, sekä tekee tiivistä yhteistyötä yksikönjohtajan ja moniammatillisen työyhteisön kanssa. Omaohjaajan tehtäviin kuuluu myös nuoren hoito- ja kasvatussuunnitelmasta vastaaminen. Ohjaaja tekee nuoren kanssa suunnitelman, jolla pyritään tarkentamaan asiakassuunnitelmaa. Asiakassuunnitelman jälkeen omaohjaaja konkretisoi suunnitellut asiat arkipäivän tavoitteiksi. Hoito- ja

kasvatussuunnitelma tarkistetaan tarvittaessa, vähintään kerran vuodessa. (Asumiskoti Puro 2014.)

Omaohjaajan tehtävänä (Asumiskoti Puro 2014) on huolehtia myös nuoren vuorovaikutuksesta muiden ihmisten kanssa. Nuori tulee kohdata arvostavasti, ja häntä autetaan luomaan myönteisiä ja läheisiä ihmissuhteita. Ohjaajat käyttäytyvät ja kuuntelevat niin, että nuori kokee tulevansa ymmärretyksi ja hyväksytyksi. Nuorelle pitää mahdollistaa onnistumisen ja luottamuksen kokemuksia. Ohjaaja opastaa myös nuorta tunnistamaan sekä omia, että muiden tunteita, ja ilmaisemaan itseään. Työntekijä ohjaa omalla esimerkillään ja opastuksellaan nuorta selvittämään syntyneet ristiriidat.

Yksikössä tapahtuvan vuorovaikutuksen lisäksi omaohjaajan tulee selvittää yhdessä nuoren, hänen huoltajiensa sekä sosiaalityöntekijän kanssa nuorelle läheiset ihmiset sekä näiden ihmissuhteiden merkitykset. (Asumiskoti Puro 2014.) Yhteistyö nuorelle tärkeiden ihmisten sekä nuoren ja hänen perheensä kanssa työskentelevien ammattilaisten kanssa on asiakassuunnitelman mukaista. Omaohjaaja etsii ja rakentaa yhteiset toimintalinjat huoltajien kanssa, ja ottaa mahdollisuuksien mukaan huomioon vanhempien mielipiteet ja toiveet kasvatuksen suhteen. Kun nuori vaihtaa yksikköä Puron sisällä, vaihtuvat hänellä omaohjaajat. Nuoren omasta tahdosta riippuen voi hän olla yhteydessä ja tavata vanhaa omaohjaajaansa. (Asumiskoti Puro 2014.)

Omaohjaajatyö on kokonaisvaltaista työtä, jonka keskiössä on nuori. Käytännön työssä omaohjaaja työskentelee nuoren lisäksi paljon nuoren huoltajan ja perheen kanssa sekä sijoittavasta kunnasta nuoren oman sosiaalityöntekijän kanssa. Omaohjaajan ja eri tahojen välinen hyvä ja onnistunut yhteistyö on näin ollen nuoren hoidon ja kasvatuksen kannalta tärkeää. Tutkimuksen kyselylomakkeessa (liite 2) selvitetäänkin, kuinka haasteellisena omaohjaajat kokevat eri tahojen kanssa tehtävän yhteistyön sekä miten työtä voitaisiin kehittää.

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää omaohjaajuuden haasteita ja kehittämistarpeita Nuorisopsykiatriassa asumiskoti Purossa. Tutkimuksen kohderyhmänä ovat Puron Vastaanottoyksikön työntekijät. Tutkimus toteutettiin laadullisesti eli kvalitatiivisesti kyselylomakkeen avulla. Kyselylomakkeet annettiin niille työntekijöille, jotka toimivat yksikössä yhden tai useamman nuoren omaohjaajina.

6.1 Aiemmat tutkimukset

Huumonen(2009) on tutkinut pro gradu -tutkielmassaan Sirpaleinen lapsuus sijaishuollon katkenneita sijoituksia. Tutkimus on kvalitatiivinen, ja tutkimusmenetelmänä on käytetty narratiivista haastattelua. Tutkimukseen haastateltiin kolmea 15-17-vuotiasta nuorta, joilla on kaikilla useita sijoituksia. Nuoret olivat eri puolilta Suomea. Yksi tutkimuksessa haastatelluista nuorista kokee tärkeänä, että lähellä olisi edes yksi turvallinen ja tuttu aikuinen. Tämä korostuu nuoren kertomuksessa, koska nuoren elämä on muuten ollut hyvin rikkonaista ja turvatonta. Kertomuksessa nousee esille, että henkilökunnan jatkuva vaihtuminen lisää nuoren turvattomuutta. Samassa tutkimuksessa toisen nuoren ajatuksista käy ilmi, että aikuisen aito kiinnostus ja välittäminen ovat tärkeää huostaan otetulle nuorelle. Pienikin hetki omahoitajan kanssa on tuntunut merkitykselliseltä.

Laadukkaan laitoshoidon tekijöitä sekä kilpailutusta on tutkittu sosiaalityön käytäntötutkimuksessa (Koskinen & Torikka 2014). Tutkimuksen aineistona on käytetty kahdeksaa yksilöhaastattelua sekä laitoshoidon kilpailutusasiakirjoja. Haastateltavat ovat Espoon sijaishuollon laitoshoidon sosiaalityöntekijöitä. Tutkimuksessa todetaan, että laadukkaan laitoshoidon tärkein tekijä on laitoksissa työskentelevä henkilökunta. Laadukas kasvatustyö on välittämistä, aitoa kiinnostusta ja sitoutumista lapsen elämää kohtaan. Henkilökunnan pysyvyys lisää laitoksen laadukkuutta. Omaohjaajan vaihtuminen saattaa vaarantaa lapsen

lupaavasti alkaneen sijoituksen. Sen sijaan hyvä omaohjaajuus perustuu turvallisuuteen, luotettavuuteen ja pysyvyyteen.

Edellä mainituissa tutkimuksissa käsitellään pysyvien vuorovaikutussuhteiden merkitystä lastensuojelussa sekä sitä, mitkä ovat laadukkaan lastensuojelun tekijät. Opinnäytetyön tarkoitus oli selvittää omaohjaajuuden merkitystä sekä sen mahdollisuuksia ja haasteita omaohjaajan näkökulmasta. Kiinnostuksen kohteena oli nuoren ja omaohjaajan välisen suhteen muodostuminen.

6.2 Tutkimusmenetelmä

Tutkimus on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Eskola & Suoranta (1996, 9-11) avaa teoksessaan kvalitatiivisen tutkimuksen käsitettä. ”Laadullinen” tai ”kvalitatiivinen” voidaan yksinkertaisimmillaan ymmärtää aineiston ei-numeraaliseksi muodon kuvaukseksi. Tällaiseen aineistoon on kuitenkin sovellettavissa myös numeraalisia eli kvantitatiivisia lukutapoja. Esimerkiksi haastattelua voidaan käyttää laadullisesti ja määrällisesti, ja vastaavasti haastatteluiden avulla kerättyä aineistoa voi analysoida sekä kvalitatiivisesti että kvantitatiivisesti. Laadullista aineistoa voi kuvata pelkistetyksi aineistoksi, joka on ilmiänsuhtaan tekstiä. Näitä voi olla esimerkiksi haastattelut, havainnoinnit, päiväkirjat, omaelämäkerrat ja kirjeet. Laadullisessa tutkimuksessa on tyypillistä se, että vastaajat ovat voineet tuottaa aineistoaan ilman, että tutkija on rajoittanut aineistonkeräystilannetta.

Usein laadullisen tutkimuksen lähtökohtana on pieni määrä tapauksia, joita pyritään analysoimaan mahdollisimman perusteellisesti. Aineiston tieteellisyyden kriteeri onkin näin ollen määrän sijasta laatu. Harkinnanvaraisessa otannassa tutkija rakentaa vahvan teoreettisen pohjan, joka osaltaan ohjaa aineiston hankintaa. Laadullista tutkimusta tehdessä lähdetään usein liikkeelle ilman suuria ennakkokäsityksiä tai määritelmiä. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa puhutaankin aineistolähtöisestä analyysistä, joka tarkoittaa empiirisen aineiston pohjalta rakennettua teoriaa. Laadullinen tutkimus pidetään hypoteesittomana, eli tutkijalla

ei ole määritteleviä ennakkokäsityksiä tutkimuksen kohteesta tai tuloksista. (Eskola & Suoranta 1996, 13-14.)

Tutkimuksen aineisto kerättiin puolistrukturoidulla kyselylomakkeella, jossa selvitettiin omaohjaajien näkemyksiä omaohjaajuudesta. Osa kysymyksistä oli strukturoituja ja osa avoimia kysymyksiä. Strukturoidussa kyselylomakkeessa kysymykset ja niihin tulevat vastausvaihtoehdot on tehty valmiiksi. Haastattelijalla eikä vastaajalla ole vapautta tulkinnoille, koska sekä kysymys että siihen tulevat vastausvaihtoehdot on ennalta annettu. (Tilastokeskus 2015 a.) Puolistrukturoitu kyselylomake tarkoittaa sitä, että siinä voi olla strukturoitujen kysymysten ohella myös avoimia kysymyksiä (Tilastokeskus 2015 b). Tutkimus käsittelee omaohjaajuutta omaohjaajien näkökulmasta. Kyselylomakkeet (LIITE 2) jaettiin Puron Vastaanottoyksikön työntekijöille. Kaikki, joille kyselylomakkeet toimitettiin, toimivat omaohjaajina yhdelle tai useammalle nuorelle omaohjaajaryhmissä. Osa omaohjaajista on toiminut omaohjaajina useita vuosia monille nuorille, toisilla omaohjaajakokemusta voi olla vain yhdestä nuoresta. Kyselylomake annettiin 14 työntekijälle. Kyselylomakkeet jaettiin Vastaanottoyksikön omaohjaajien henkilökohtaisiin lokeroihin tai annettiin henkilökohtaisesti niille, jotka töissä kyseisenä päivänä olivat. Koska Purossa tehdään vuorotyötä, eikä paikalla ole montaa työntekijää samaan aikaan, oli kyselylomake helpoin tapa haastatella omaohjaajia. Erillinen haastattelu olisi vienyt aikaa muulta työyhteisöltä, kun taas kyselylomakkeen pystyi kukin täyttämään sopivalla rauhallisella hetkellä. Vastaanottoyksikön arki on usein hyvin kiireistä, ja siksi henkilökohtaiset haastattelut olisivat olleet käytännössä hyvin vaikea toteuttaa työaikana. Täytetyt lomakkeet palautettiin suljetuissa kirjekuorissa joko henkilökohtaisesti tutkimuksen toiselle tekijälle tai hänen työpaikan lokeroonsa. Kyselylomakkeen liitteenä on saatekirje (LIITE 1). Kyselylomakkeen vastausaika oli yksi viikko.

6.3 Analyysimenetelmä

Kvalitatiivinen analyysi koostuu kahdesta osasta, joita ovat havaintojen pelkistäminen sekä arvoituksen ratkaiseminen. Käytännössä ne nivoutuvat toisiinsa, mutta erottelu on mahdollista tehdä analyttisesti. Laadullisessa analyysissä aineistoa tarkastellaan kokonaisuutena. Vaikka aineisto koostuisi erillisistä tutkimusyksiköistä, kuten yksilöhaastatteluista, argumentaatiota ei rakenneta yksilöiden eroihin eri muuttujien suhteen, eikä näiden erojen tilastollisiin yhteyksiin muita muuttujia kohtaan. Tilastollisesta tutkimuksesta poikkeava absoluuttisuus on kvalitatiivisen analyysin perusta. Luotettavina pidetyt seikat tulee analyysissä selvittää niin, etteivät ne ole ristiriidassa esitetyn tulkinnan kanssa. (Alasuutari 2001, 38-39.)

Tutkimuksen tuloksia analysoitiin aineistolähtöisen analyysin avulla. Aineistolähtöinen analyysimenetelmä perustuu monipuoliseen tarkastelutapaan ja tuloksia voidaan analysoida sekä tilastollisesti että käsitteellisesti. Tämä sopii hyvin kvalitatiiviseen tutkimukseen, joka on toteutettu kyselylomakkeen muodossa. Näin tuloksia voidaan analysoida monipuolisesti ja analysoinnin voi perustaa esimerkiksi teemoittelulle. Eskola & Suoranta (1996, 124) ovat kuvanneet analyysimenetelmien nivoutuvan toisiinsa, eikä niitä voi jakaa selvärajaisesti erilleen. Tutkimusta analysoitaessa ei yleensä voi käyttää vain yhtä analyysitapaa vaan analysointi vaatii pohjalle jonkinlaisen teemoittelun. Aineistolähtöisessä analyysissä huomio on kiinnitetty samankaltaisuuksien hakemisen sijaan poikkeavien tapausten etsintään. Menetelmän ideana on laadullisen aineiston vertaileminen ja aineistosta sisäisesti kestävien yleistysten tekeminen. (Eskola & Suoranta 1996, 145-146.)

6.4 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Kvalitatiivisen tutkimuksen keskeinen tutkimusväline ja pääasiallinen luotettavuuden kriteeri on tutkija itse. Näin ollen luotettavuutta voidaan arvioida koko tutkimusprosessin ajan. Uskottavuus luotettavuuden kriteerinä tarkoittaa

sitä, että tutkija tarkastaa omien käsitystensä ja tulkintojensa vastaavuuden verrattuna tutkittavien käsityksiin. (Eskola & Suoranta 1996, 165-167.)

Kun tutkija tunnistaa eettisten kysymysten problematiikan, hän todennäköisesti toteuttaa myös työnsä eettisesti. Tutkimuksen eettisistä ongelmakohdista on esitetty erilaisia luetteloita, joista yhteen on koottu seuraavat asiat: tutkimuslupaani liittyvät kysymykset, tutkimusaineiston keruuseen liittyvät ongelmat, tutkimuskohteen hyväksikäyttö, osallistumiseen liittyvät ongelmat sekä tutkimuksesta tiedottaminen. Tutkijan ja tutkittavien välillä ei saa olla tietojen antamisen vapaaehtoisuuteen vaikuttavaa riippuvuussuhdetta, kuten oppilas ja opettaja. Tutkimuksessa on myös noudatettava ihmisarvon kunnioittamisen periaatetta, ja tutkittavalle tulee antaa riittävä informaatio tutkimuksen sisällöstä sekä vapaaehtoisuudesta. (Eskola & Suoranta 1996, 54-57.)

Eskola & Suoranta (1996, 166) ovat määritelleet validiteetin tarkoittavan mittauksen kykyä mitata niitä ominaisuuksia, käsitteitä, joita mittaamaan mittaväline on laadittu. Sisällön validius tarkoittaa tällöin mittausoperaatioiden pätevyyttä tutkittavaan käsitteeseen nähden. Ulkoinen validiteetti korostaa mittarin kykyä mitata samantasoisesti, kuin jokin toinen mittari. Tutkimusten tulosten pysyvyyttä ja mittauksen kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia on nimetty reliabiliteetiksi. Mittauksen luotettavuus on mittauksen ja mittarin hyvyys ja käyttökelpoisuus, jolloin huomioon on otettu sekä systemaattiset että satunnaisvirheet. Reliabilius toteutuu silloin, kun tutkimus on toistettavissa samoilla keinoilla ja lopputulos on sama.

Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys varmistuivat tutkijoiden riippumattomasta suhteesta kyselylomakkeen vastaajiin sekä vastaamisen vapaaehtoisuuteen. Myös tutkijoiden eettisten kysymysten tunnistaminen ja eettisyyden tiedostaminen varmistavat luotettavuuden. Tutkimuksen validius on varmistettu kyselylomakkeen kohdentamisella juuri niihin asioihin, mitä tutkimuksella on tarkoitus selvittää.

7 TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimukseen vastasi kymmenen (10) henkilöä. Kyselylomakkeita jaettiin yhteensä neljätoista (14). Näin ollen vastausprosentti on noin seitsemänkymmentäyksi (71 %). Tutkimuksessa käytettyihin kyselylomakkeisiin vastattiin anonyymisti ja vastaukset käsiteltiin luottamuksellisesti.

7.1 Omaohjaajatyöskentely nuoren kanssa

Ensimmäinen kysymys sisälsi kolme osaa, joissa tiedusteltiin monivalinnan ja kahden avoimen kysymyksen avulla omaohjaajatyöskentelyn haasteita ja kehittämisajatuksia nuoren kanssa työskentelyssä.

7.1.1 Omaohjaajatyöskentelyn haastavuus nuoren kanssa

Ensimmäinen kysymys oli laadittu monivalintana. Kysymyksessä selvitettiin omaohjaajana työskentelyn haasteita nuoren kanssa. Kyselylomakkeessa oli asteikko yhdestä neljään, jossa yksi tarkoitti ei ollenkaan haastavaa ja neljä todella haastavaa (Taulukko 1).

Taulukko 1. Omaohjaajatyön haastavuus nuoren kanssa.

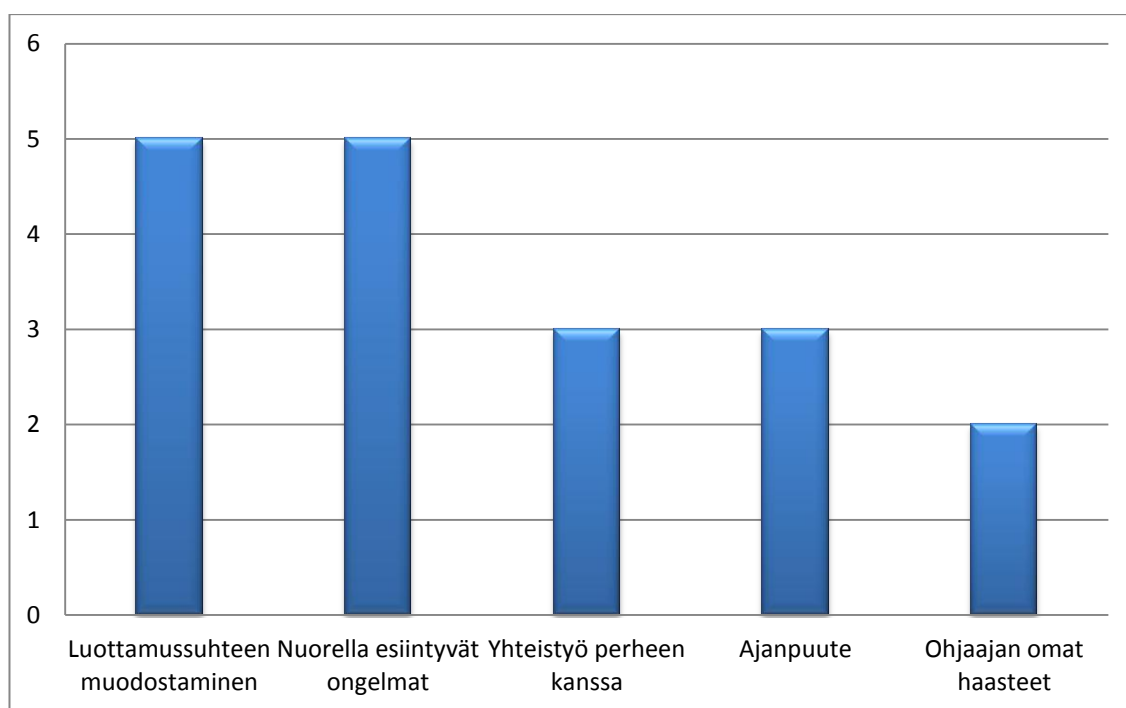

Kysymykseen vastanneista viisi koki omaohjaajatyöskentelyn nuoren kanssa melko haastavana. Kolme vastaajista vastasi työskentelyn olevan hieman haastavaa. Yksi vastaajista ei pitänyt työskentelyä nuoren kanssa ollenkaan haastavana ja yksi vastaajista koki työn todella haastavana.

7.1.2 Haastavaa nuoren kanssa työskentelyssä

Nuoren kanssa työskentelyn haasteet analysoitiin aineistolähtöistä sisällönanalyysiä käyttäen, teemoittelun avulla. Vastaukset jaettiin viiden eri teeman mukaan vastauksissa esiintyneiden ilmauksien perusteella. Ilmauksia oli yhteensä 18. (Taulukko 2.)

Taulukko 2. Haastavaa nuorten kanssa työskentelyssä.

Omanuoren kanssa työskentelyssä haastavimmaksi oli mainittu viidessä ilmaisussa luottamussuhteen muodostaminen sekä haasteet nuoren elämässä. Yhteistyö perheen kanssa sekä ajanpuute nousi esille kolmessa ilmaisussa. Ohjaajan henkilökohtaiset haasteet saivat kaksi ilmaisua.

Luottamussuhteen muodostaminen (5 ilmaisua). Tämä teema nosti esille omaohjaajan ja nuoren välisen luottamussuhteen muodostamisen haasteen. Omaohjaajat kokivat luottamussuhteen muodostamisen haastavana eriävien näkemysten, erilaisten persoonien sekä ajanpuutteen vuoksi. Omaohjaajien ilmaisuista nousi esille haaste saada nuori ymmärtämään, että toimitaan hänen parhaakseen.

”Haastavinta on omaohjaajasuhteen luominen ja nuoren luottamuksen saaminen. Haastavinta on saada nuori ymmärtämään että toimitaan hänen parhaakseen eikä häntä vastaan.”

Haasteet nuoren elämässä (5 ilmaisua). Vastaajat kokivat haastavana sen, jos nuoren elämässä on aiemmin tapahtunut traumaattisia kokemuksia, nuori on psyykkisesti tai fyysisesti sairas tai nuoren perheolot ovat epävakaat. Usein näistä johtuva nuoren heikko itsetunto, haaste päästää aikuisia lähelle tai luottaa heihin sekä nuoren passiivisuus hoitotyössä aiheutti haastetta omaohjaajatyöskentelyyn.

”Nuoret tulevat sijoitukseen hyvin erilaisista lähtökohdista, saattavat olla hyvin traumatisoituneita, vaikeat perheolosuhteet jne. Ts. nuoret moniongelmaisia ja näihin eri ongelmiin pureutuminen haastavaa ja monisäikeistä.”

Yhteistyö perheen kanssa (3 ilmaisua). Kolmessa ilmaisussa oli nostettu esille haaste työskennellä nuoren perheen kanssa. Omaohjaajat kokivat osan perheistä haastavampina kuin nuori itse. Perheen, suvun ja kaveripiirin huomioiminen hoitotyössä koettiin myös haasteellisenä.

”Otettava huomioon myös koko nuoren ympärillä oleva perhe, kaveripiiri, sukulaiset.”

”Nuoren vanhemmat usein haastavampia, kuin nuori itse.”

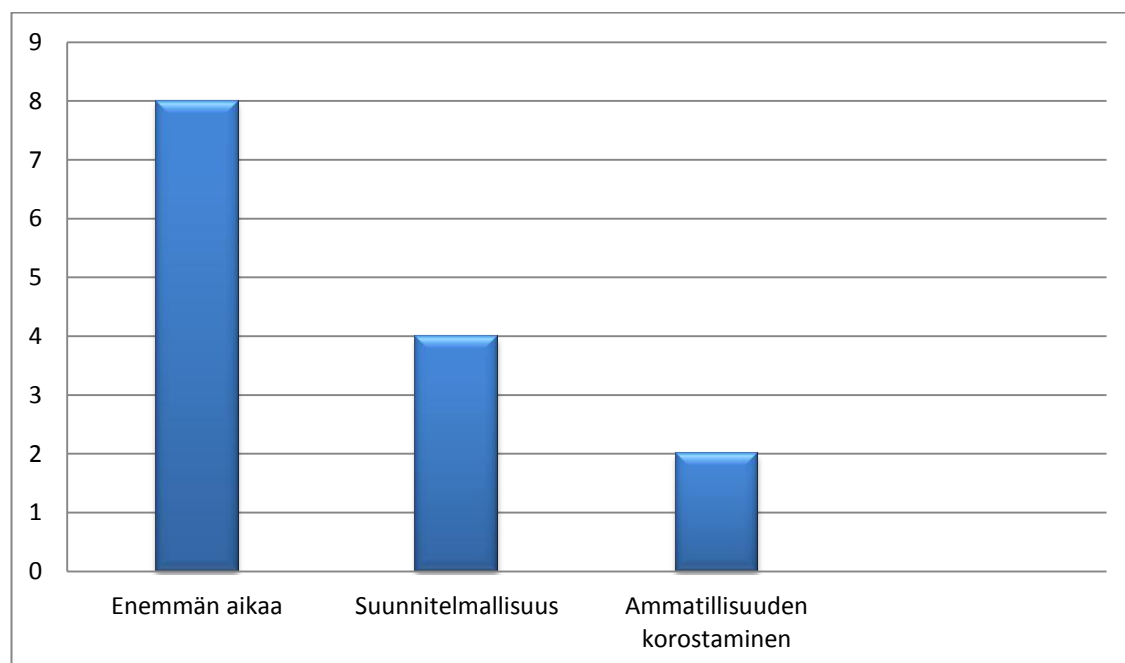
Ajanpuute (3 ilmaisua). Ajanpuute toi vastaajien mukaan haasteita nuoren kanssa toimimiseen. Nuoren lyhyt sijoitus vastaanottoyksikköön tuo ajallisen haasteen luottamussuhteen muodostamiseen ja hyvän yhteistyön löytämiseen. Omaohjaajan ja nuoren yhteinen aika nähtiin liian vähäisenä.

Ohjaajan henkilökohtaiset haasteet (2 ilmaisua). Kahdessa ilmaisussa tuli esille omaohjaajan henkilökohtaiseen työntekoon liittyvät haasteet. Motivaation sekä oikeanlaisen perehdytyksen puute koettiin kahdessa ilmaisussa haastavimpana nuoren kanssa työskenneltäessä.

7.1.3 Kehittämisideoita nuoren kanssa työskentelyyn

Nuorten kanssa työskentelyn kehittämiseksi nousi yhteensä neljätoista eri ilmaisua kolmen teeman alle (Taulukko 3).

Taulukko 3. Kehittämisideoita nuorten kanssa työskentelyyn.

Omanuoren kanssa tehtävän yhteistyön kehittämiseksi kahdeksan ilmaisua käsitteli ajankäytön lisäämistä. Neljä ilmaisua nosti esille suunnitelmallisuuden ja

tavoitteellisuuden lisäämisen omaohjaajatyöhön ja kahdessa ilmaisussa korostettiin omaohjaajan persoonaa ja ammattitaitoa.

Enemmän aikaa (8 ilmaisua). Nuoren kanssa tehtävän yhteistyön kehittämiseksi oli nostettu vahvasti ajan lisääminen. Omaohjaajan ja nuoren välinen kahdenkeskinen aika edesauttaisi luottamussuhteen muodostamista. Omaohjaaja-ajat ja -keskustelut nähtiin tärkeänä seikkana työn kehittämisessä.

Suunnitelmallisuus (4 ilmaisua). Neljässä ilmaisussa käsiteltiin omaohjaajatyön selkeyttä ja tavoitteellisuutta. Vastaajat kokivat, että suunnitelmallisempi, selkeämpi ja tavoitteellisempi työ helpottaisi nuoren kanssa tehtävää omaohjaajatyötä. Myös erilaiset sopimukset ja sitoutuvuus koettiin tärkeänä.

Ammatillisuuden korostaminen (2 ilmaisua). Omaohjaajan persoonan huomioiminen sekä ammatillisuuden korostaminen nähtiin kehitettävänä osana nuoren kanssa työskenneltäessä. Ammatillisen osaamisen tuominen esille omaohjaajaryhmissä kehittäisi omaohjaajatyötä, kuten myös omaohjaajavalintaan keskittyminen.

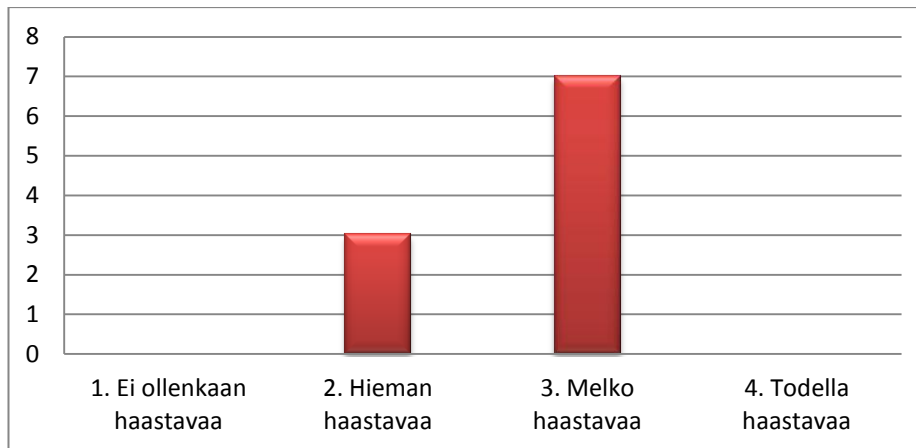
7.2 Omaohjaajatyöskentely huoltajien kanssa

Toisessa kysymyksessä selvitettiin myös monivalinnan ja avoimien kysymysten avulla omaohjaajien kokemuksia nuoren huoltajien kanssa työskentelystä.

7.2.1 Omaohjaajatyöskentelyn haastavuus huoltajien kanssa

Kysymyksessä selvitettiin monivalinnan avulla omaohjaajatyöskentelyn haastavuutta huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä. Kysymyksessä oli neljä vastausvaihtoehtoa (Taulukko 4).

Taulukko 4. Omaohjaajatyöskentelyn haastavuus huoltajien kanssa.

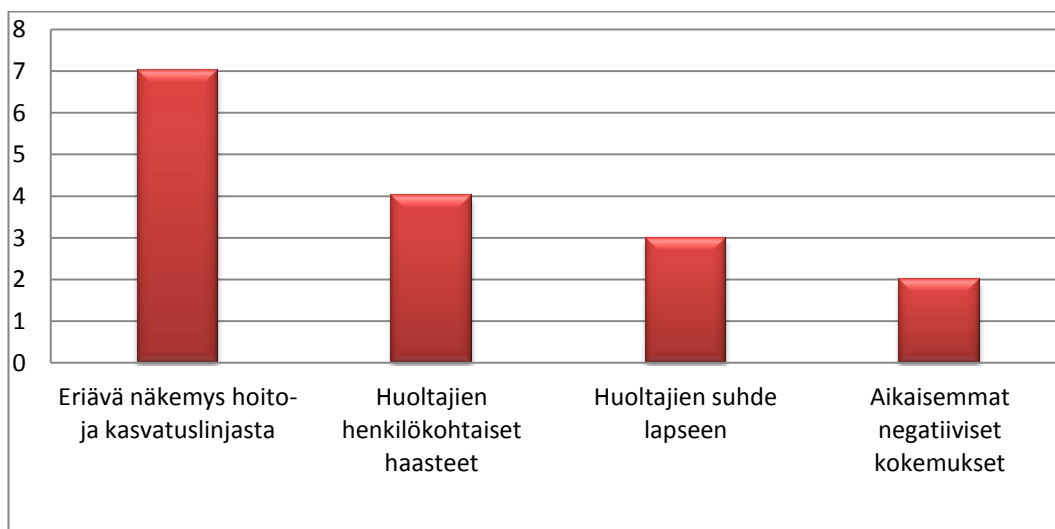

Seitsemän vastaajista oli kokenut omaohjaajatyöskentelyn nuoren huoltajien kanssa melko haastavana. Kolme vastaajaa oli sitä mieltä, että huoltajien kanssa työskentely on hieman haastavaa. Kukaan vastanneista ei valinnut vaihtoehtoja yksi tai neljä.

7.2.2 Haastavaa huoltajien kanssa työskentelyssä

Huoltajien kanssa työskentelyssä esiintyneet haasteet jaettiin ilmaisujen mukaan neljän eri teeman alle. Ilmaisuja tuli yhteensä 16 (Taulukko 5).

Taulukko 5. Haastavaa huoltajien kanssa työskentelyssä.

Haastavimmaksi nuoren huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä oli mainittu seitsemässä ilmaisussa eriävä näkemys nuoren hoito- ja kasvatustilasta. Neljä ilmaisua käsitteli huoltajien henkilökohtaisia haasteita ja kolmessa ilmaisussa oli mainittu huoltajien suhde lapseen. Kahdessa ilmaisussa nousi esille aiemmat negatiiviset kokemukset, jotka tuovat haastetta työskentelyyn.

Eriävä näkemys hoito- ja kasvatustilasta (7 ilmaisua). Vastaajien kokemuksen mukaan haastavinta huoltajien kanssa työskentelyssä oli se, jos hoito- ja kasvatustilajukset poikkesivat huomattavasti toisistaan. Vastauksissa oli mainittu huoltajien asettuvan usein vastakkain hoitohenkilökunnan kanssa, vaikka ohjaajat tekevät työtä nuoria ja vanhempia varten. Ymmärtämättömyys nuoren tilanteesta tai epäluottamus sijoituspaikkaan kohtaan aiheuttavat huoltajilla kriittisen suhtautumisen myös omaohjaajia kohtaan.

”Yhteisen kasvatustilaston löytäminen.”

”Vanhemmat ei usein luota tehtyihin hoitoratkaisuihin.”

”Luonnollisesti huoltajilla, vanhemmilla suuri järkytys monta kertaa oman lapsen huostaanotto. Syntyy vastustusta, kykenemättömyyttä nähdä lapsen etua, vaikea olla yhteistyössä.”

Huoltajien henkilökohtaiset haasteet (4 ilmaisua). Huoltajien henkilökohtaisessa elämässä esiintyvät ongelmat ja haasteet nousivat esille neljässä ilmaisussa. Vastauksissa puhuttiin vanhempien omien ongelmien, sairauksien, alkoholin tai huumeiden aiheuttamista haasteista. Usein sijoitetun nuoren huoltajat ovat kykenemättömiä ymmärtämään nuoren tilannetta, mikä vaikeuttaa yhteistyötä ohjaajien kanssa.

Huoltajien suhde lapseen (3 ilmaisua). Haastavimpana huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä nousi esille myös huoltajien epävakaa suhde lapseen. Huoltajalla voi olla haasteita toimia omalle lapselleen aikuisena. Huoltajan halu

miellyttää lastaan tai välinpitämättömyys lapsen elämää kohtaan tuovat haasteensa ohjaajan ja huoltajien väliselle työlle.

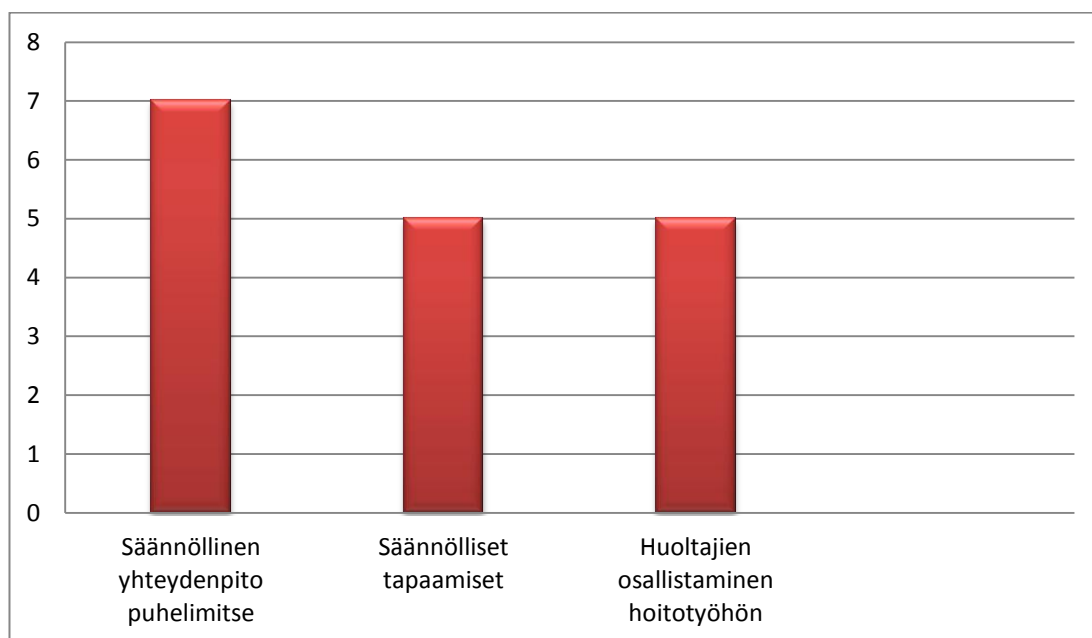
”Saada huoltajia ottamaan aikuisen rooli oman lapsensa kanssa.”

Aikaisemmat negatiiviset kokemukset (2 ilmaisua). Vastauksissa ilmeni, että vanhemmat ovat voineet saada negatiivisia kokemuksia viranomaisten kanssa työskentelystä tai muista sijoituspaikoista. Negatiiviset kokemukset huoltajilla koettiin haastavaksi yhteistyötä tehdessä.

7.2.3 Kehittämisideoita huoltajien kanssa työskentelyyn

Kehittämisideoita nuoren huoltajien kanssa työskentelyyn tuli vastauksissa olleiden ilmausten perusteella yhteensä seitsemäntoista. Ilmaukset on jaettu kolmen eri teeman alle (Taulukko 6).

Taulukko 6. Kehittämisideoita huoltajien kanssa työskentelyyn.

Seitsemästätoista ilmauksesta 7 käsitteli puhelimen välityksellä tapahtuvaa säännöllistä yhteydenpitoa nuoren huoltajiin. 5 ilmaisua nosti esille säännölliset

tapaamiset huoltajien kanssa sekä huoltajien osallistaminen hoitotyöhön eri keinoin.

Säännöllinen yhteydenpito puhelimitse (7 ilmaisia). Vastaajat näkivät säännöllisen yhteydenpidon huoltajien kanssa puhelimitse olevan tärkeä kehittämistarve. Huoltajia tulisi informoida yksiköllä tapahtuvista, nuoreen liittyvistä asioista säännöllisesti viikoittain. Omaohjaajan tulisi sopia soittoaika huoltajien kanssa, jota noudatettaisiin tinkimättä. Näin huoltaja kokisi olevansa enemmän läsnä lapsensa elämässä.

Säännölliset tapaamiset (5 ilmaisia). Vastaajat korostivat myös tapaamisten merkitystä. Omaohjaajan, huoltajien sekä nuoren välisiä tapaamisia tulisi järjestää säännöllisemmin. Tapaamisissa voitaisiin miettiä yhdessä käytännön työskentelyä, vahvistaa luottamussuhdetta nuoren lisäksi huoltajiin sekä antaa huoltajille mahdollisuus tuoda omia näkemyksiään esille.

Huoltajien osallistaminen hoitotyöhön (5 ilmaisia). Osa ilmaisuista käsitteli huoltajien osallistamista nuoren hoito- ja kasvatustyöhön eri tavoin. Vastaajat korostivat huoltajien mielipiteen tärkeyttä hoitotyössä. Esimerkiksi lääkärikäyntien ja mahdollisten lääkemuutosten kautta vanhemmat voisivat olla enemmän mukana nuoren hoitotyössä. Informaatio ja mielipiteiden vaihtaminen kaikessa muodossa koettiin tärkeäksi. Lisäksi korostettiin nuoren lisäksi vanhempien ja perheiden tukemisen tärkeyttä.

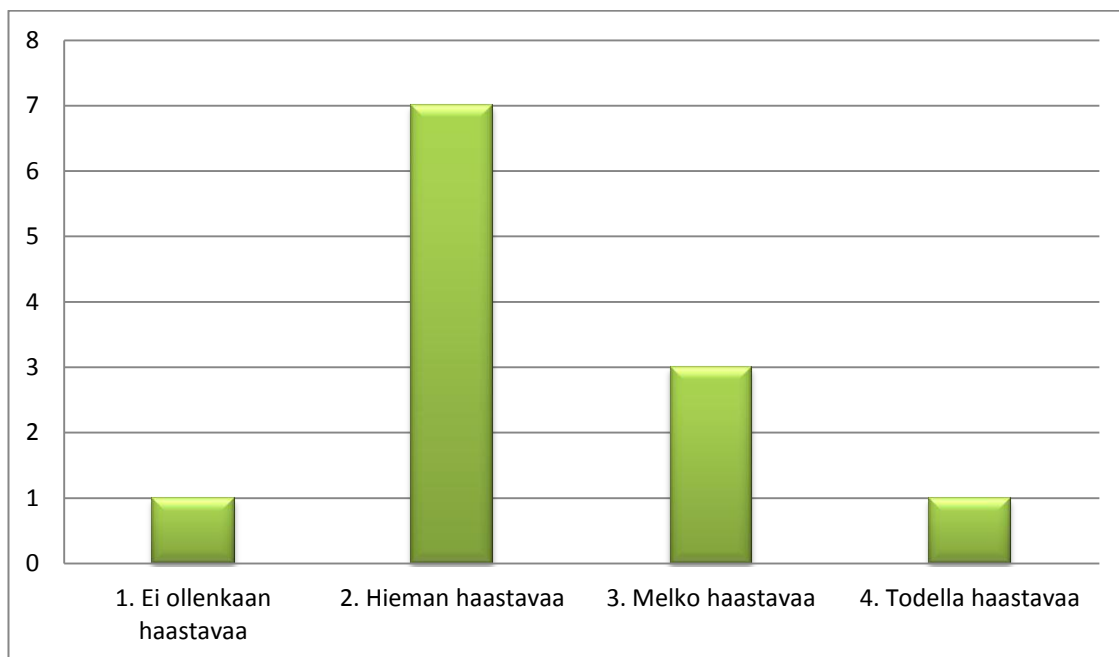
7.3 Omaohjaajatyöskentely sijoittavan kunnan/sosiaalityöntekijän kanssa

Kolmannessa kysymyksessä selvitettiin omaohjaajien kokemusten perusteella haasteita ja kehittämisideoita sijoittavan kunnan ja sosiaalityöntekijän kanssa työskentelystä.

7.3.1 Omaohjaajatyöskentelyn haastavuus sijoittavan kunnan/sosiaalityöntekijän kanssa

Monivalinnan avulla selvitettiin omaohjaajatyöskentelyn haastavuutta sijoittavan kunnan ja sosiaalityöntekijän kanssa. Vastausvaihtoehtoja oli neljä, joista yksi tarkoitti ei ollenkaan haastavaa ja neljä todella haastavaa. Vastauksia kysymykseen tuli yhteensä 12 (Taulukko 7).

Taulukko 7. Omaohjaajatyöskentelyn haastavuus sijoittavan kunnan/sosiaalityöntekijän kanssa.

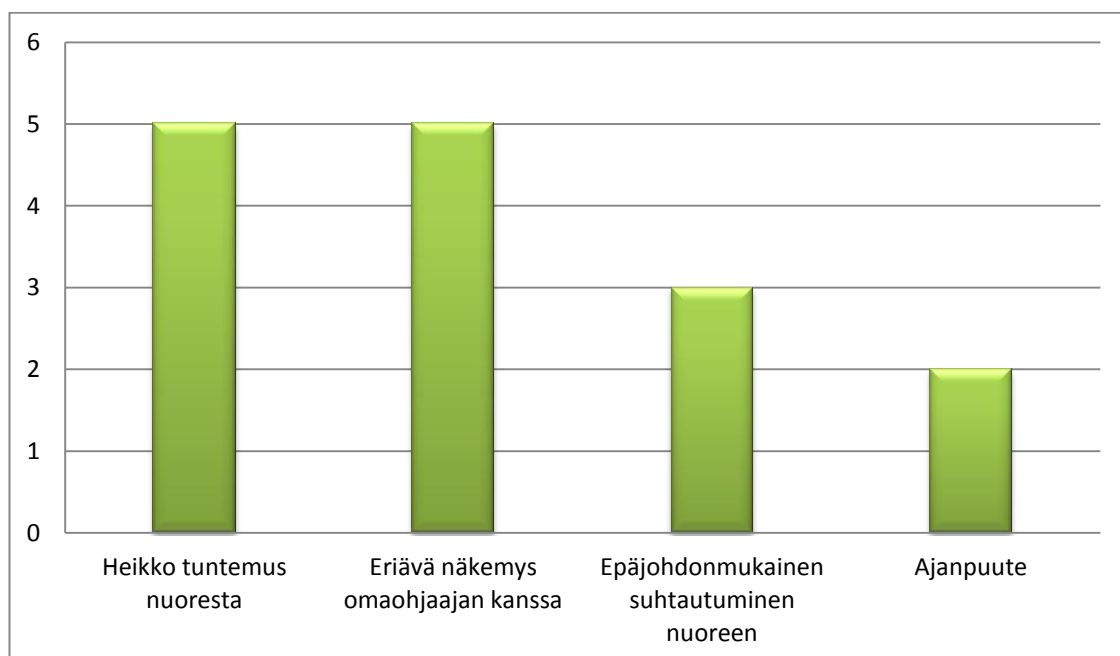

Kysymykseen vastanneista seitsemän piti omaohjaajatyöskentelyä sijoittavan kunnan ja sosiaalityöntekijän kanssa hieman haastavana. Kolme vastaajista koki työn melko haastavana, yksi vastaajista valitsi vaihtoehdon ei ollenkaan haastavaa ja yksi vaihtoehdon todella haastavaa.

7.3.2 Haastavaa sijoittavan kunnan/sosiaalityöntekijän kanssa työskentelyssä

Kysymyksen avulla selvitettiin, mikä on haastavaa nuoren sijoittavan kunnan/sosiaalityöntekijän kanssa työskentelyssä omaohjaajan kokemana. Vastaukset jaettiin neljään eri teemaan aineistolähtöisen sisällönanalyysin mukaan. Ilmaisuja tuli yhteensä viisitoista (Taulukko 8).

Taulukko 8. Haastavaa sijoittavan kunnan/sosiaalityöntekijän kanssa työskentelyssä.

Kysymykseen vastatuista ilmauksista viisi käsitteli sitä, että haastavinta sijoittavan kunnan ja sosiaalityöntekijän kanssa työskentelyssä on sosiaalityöntekijän heikko tietämys nuoresta tai sosiaalityöntekijän ja omaohjaajan eriävä näkemys nuoresta. Kolmesta vastatusta ilmauksesta selvisi haastavinta olevan sosiaalityöntekijän epäjohdonmukainen suhtautuminen nuoreen ja kahdesta sosiaalityöntekijän ajanpuute.

Heikko tuntemus nuoresta (5 ilmaisuja). Vastaajat kertoivat haastavinta sosiaalityöntekijän tai sijoittavan kunnan kanssa työskentelyssä olevan

sosiaalityöntekijän heikko tuntemus nuoresta. Usein sosiaalityöntekijöillä on paljon asiakkaita, jolloin mahdollisuus tutustua jokaiseen nuoreen henkilökohtaisesti on melkein mahdotonta. Omaohjaajien kokemusten perusteella sosiaalityöntekijällä voi olla epärealistinen kuva nuoresta. Sosiaalityöntekijä ei näe riittävästi nuoren arkea, jotta hän voisi muodostaa kattavan kokonaiskuvan nuoren elämästä. Asumiskoti Puron nuoret ovat psyykkisesti sairaita, mikä myös vastausten perusteella saattaa jäädä sosiaalityöntekijältä huomioimatta.

”Sos.tt. ei tunne kunnolla nuoren asioita, sos.tt. ei näe nuoren arkea.”

Eriävä näkemys omaohjaajan kanssa (5 ilmaisua). Kysymykseen vastatuista ilmaisuista viisi käsitteli sosiaalityöntekijän ja omaohjaajan välisiä eriäviä mielipiteitä nuoresta ja hoito- ja kasvatustyöstä. Ohjaajat olivat kokeneet, etteivät sosiaalityöntekijät aina luota omaohjaajan taitoihin tai tietoon koskien nuoren arkea ja kasvatustyötä. Ohjaajat olivat myös sitä mieltä, etteivät sosiaalityöntekijät seiso omaohjaajien mielipiteiden takana tai tee riittävästi käytännön yhteistyötä nuoren kuntoutumisen edistämiseksi. Myös yleisistä linjauksista saatetaan olla eri mieltä, mikä aiheuttaa haasteita työssä.

”Sijoittava kunta/sosiaalityöntekijä ei välttämättä ole täysin perillä mitä sijoituspaikassa voidaan/ei voida tehdä. Haastavuutta tuo se että sosiaalityöntekijä vaatii asioita muttei kuitenkaan anna keinoja toteuttaa asioita. Esim. sos.tt. haluaa että nuoren turvallisuus pystytään takaamaan ja tiedetään kaikki nuoren liikkeet, muttei kuitenkaan haluta/sallita liikkumisvapaudenrajoitetta.”

”Joskus jotkut sos.tt:t eivät pidä kiinni sovituista asioista, esim. lomista. Välillä sos.tt ei tunnu osallistuvan keksimään ratkaisuja ongelmiin.”

Epäjohdonmukainen suhtautuminen nuoreen (3 ilmaisua). Omaohjaajien kokemusten pohjalta ilmeni, että sosiaalityöntekijä saattaa suhtautua nuoreen epäjohdonmukaisesti. Sosiaalityöntekijän asettuminen omaohjaajan sijaan nuoren

puolelle vaikeuttaa työskentelyä. Sosiaalityöntekijän voi olla haastavaa tietää, mikä nuoren kertomista on totta ja mikä ei. Tämä usein johtaa ristiriitaiseen työskentelyyn.

”Kun sosiaalityöntekijä ei kykene sanomaan nuorelle asioita suoraan.”

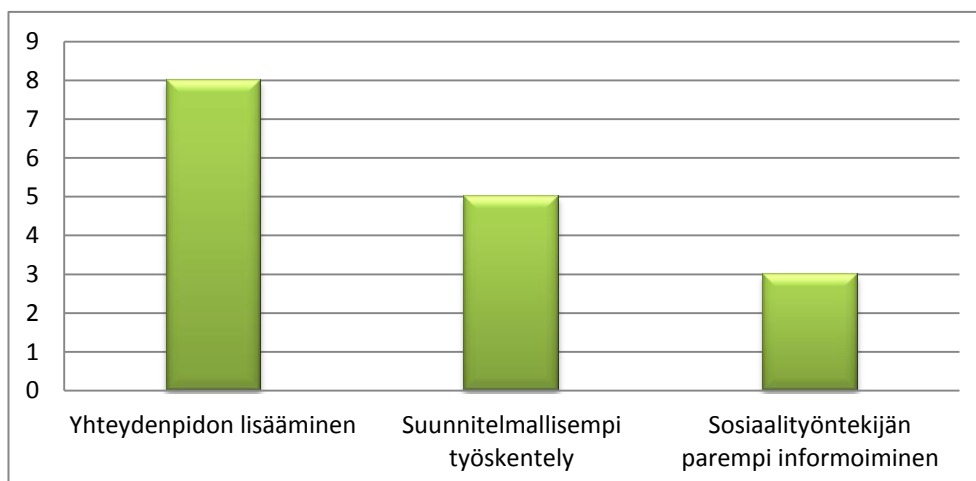
”Sos.tt:n asettuminen nuoren puolelle, vaikka hänellä ei olisi mitään tietoa (tarkempaa) nuoren käytöksestä yksikössä.”

Ajanpuute (2 ilmaisua.) Sosiaalityöntekijöiden suuren asiakaskunnan vuoksi aikaa ei löydy riittävästi, jotta työ voitaisiin toteuttaa jokaisen nuoren kohdalla huolellisesti. Haastavamman nuoren kohdalla sosiaalityöntekijä voi väsyä riittämättömyyden tunteeseen sekä siihen, ettei aika riitä nuoren tarvittavaan hoitoon.

7.3.3 Kehittämisideoita sijoittavan kunnan/sosiaalityöntekijän kanssa työskentelyyn

Kysymyksen avulla selvitettiin omaohjaajien kehittämisideoita sijoittavan kunnan/sosiaalityöntekijän kanssa työskentelyyn. Vastauksista kootut ilmaisut on jaettu kolmen teeman alle. Ilmaisuja tuli yhteensä kuusitoista (Taulukko 9).

Taulukko 9. Kehittämisideoita sijoittavan kunnan/sosiaalityöntekijän kanssa työskentelyyn.

Vastauksista poimituista kuudestatoista ilmaisusta kahdeksassa pohdittiin yhteydenpidon lisäämisen parantavan työskentelyä sijoittavan kunnan ja sosiaalityöntekijän kanssa. Työskentelyn kehittämiseen suunnitelmallisemmaksi oli otettu kantaa viidessä ilmaisussa. Vastauksissa esiintyneistä ilmaisuista kolmessa nostettiin esille sosiaalityöntekijän paremman informoimisen nuoren elämään ja arkeen liittyvistä asioista.

Yhteydenpidon lisääminen (8 ilmaisua). Omaohjaajat olivat nimenneet yhteydenpidon lisäämisen olevan keino parantaa sijoittavan kunnan ja omaohjaajien välistä yhteistyötä. Säännöllisemmät soittajat ja tapaamiset sekä sovituista ajoista kiinnipitäminen parantaisi yhteistyötä. Omaohjaajat toivoivat, että sosiaalityöntekijällä olisi mahdollisuus vierailla useammin yksiköllä tapaamassa nuorta ja ohjaajia. Omaohjaajien mukaan olisi myös tärkeää ottaa sosiaalityöntekijät enemmän mukaan arjen pienempienkin päätösten tekemiseen ja mielipiteiden jakamiseen.

”Pidetään kiinni soittajajoista sos.tt:lle. Voitaisiko ehkä soittaa kuulumisia useammin jos ilmenee ongelmia johon halutaan sos.tt:n apua ja tukea ja mielipidettä?”

”Yhteydenpito sosiaalityöntekijöiden kanssa tulisi olla tiiviimpää ja tapaamisia/asiakassuunnitelmapalavereita pitäisi olla useammin.”

Suunnitelmallisempi työskentely (5 ilmaisua). Vastauksissa esille nousseiden viiden ilmauksen mukaan työskentelyä voisi kehittää suunnitelmallisemmalla yhteistyöllä. Omaohjaajien ideoiden mukaan suunnitelmallisuutta voisi lisätä tekemällä yhdessä sosiaalityöntekijän kanssa nuoren hoito- ja kasvatussuunnitelmat sekä laatimalla tavoitteita nuoren hoidosta. Asiakassuunnitelmien huolellisempi valmistelu, selkeämpi suunnittelu sekä etenemisen arviointi parantaisi yhteistyötä.

”Yhteistyötä voisi kehittää tekemällä hoito- ja kasvatussuunnitelman ja laatimalla tavoitteita nuoren hoidosta yhteistyössä.”

”Assujen parempi valmistelu Purossa. Nuorten hoidon parempi/selkeämpi suunnittelu ja etenemisen arviointi”

Sosiaalityöntekijän parempi informoiminen (3 ilmaisua). Sijoittavan kunnan ja sosiaalityöntekijän sekä omaohjaajan välistä yhteistyötä voisi kehittää informoimalla sosiaalityöntekijää nykyistä enemmän asumiskodilla tapahtuvista nuoreen liittyvistä asioista. Omaohjaajat voisivat lisätä sosiaalityöntekijöiden tietoisuutta psyykkisten sairauksien vaikutuksesta nuoren elämään. Myös nuoren arjesta raportointi säännöllisemmin ja monipuolisemmin helpottaisi yhteistyötä pitkällä aikavälillä.

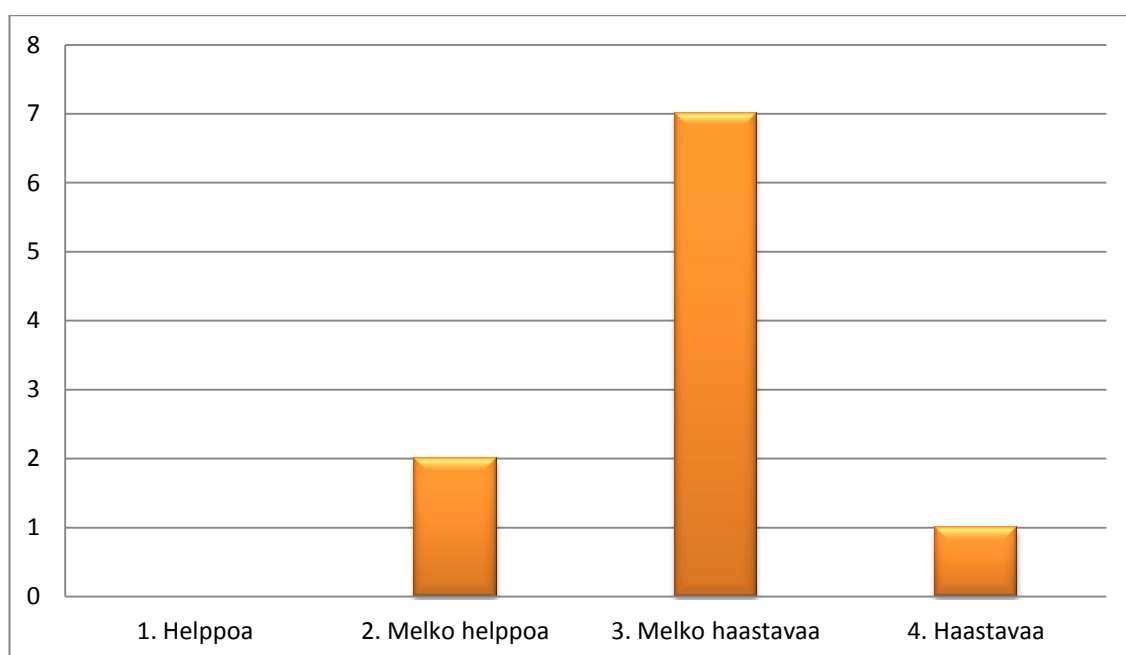
7.4 Omaohjaajasuhteen luominen

Monivalintakysymys sekä neljä avointa kysymystä selvittivät omaohjaajien kokemuksia omaohjaajasuhteen luomisesta. Kysymyksillä haluttiin tiedustella, mitkä tekijät edesauttavat tai vaikeuttavat omaohjaajasuhteen luomista sekä sitä, mitä omaohjaajasuhde käytännössä on.

7.4.1 Omaohjaajasuhteen luomisen helppous/haastavuus

Monivalintakysymyksen avulla koottiin omaohjaajien mielipiteitä siitä, kuinka helppoa/haastavaa omaohjaajasuhteen luominen on. Vastausvaihtoehdot jaettiin neljään osaan, joista yksi tarkoitti helppoa ja neljä haastavaa. Vastauksia tuli yhteensä kymmenen (Taulukko 10).

Taulukko 10. Omaohjaajasuhteen luomisen helppous/haastavuus

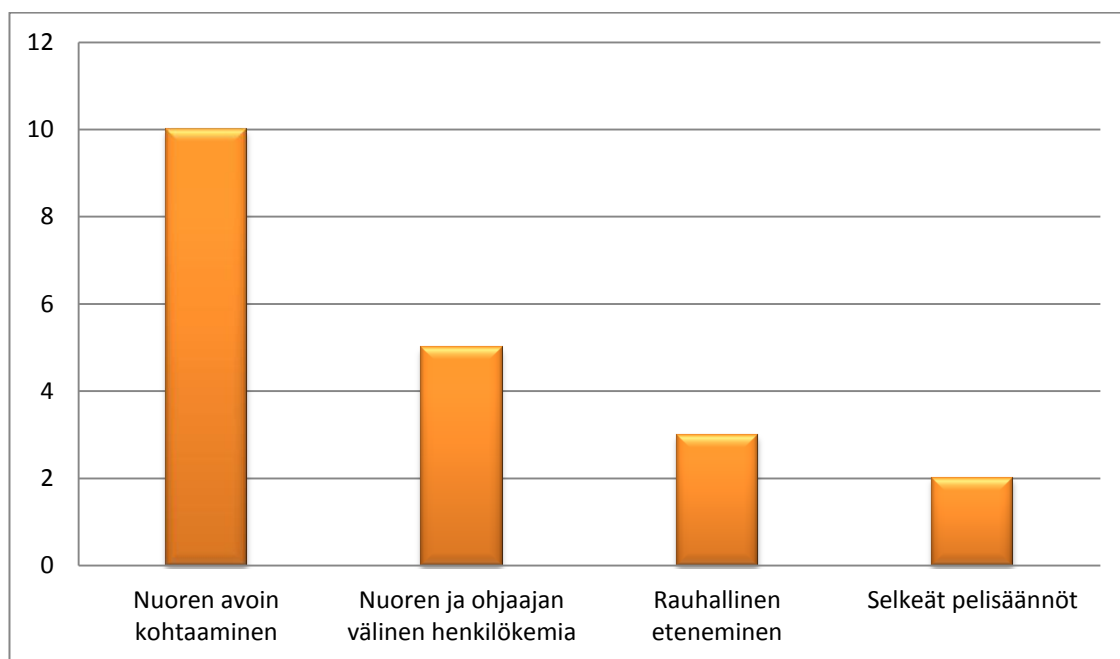
Omaohjaajista seitsemän vastasi omaohjaajasuhteen luomisen nuoren kanssa olevan melko haastavaa. Kaksi vastaajista oli sitä mieltä, että suhteen luominen on melko helppoa ja yksi piti suhteen luomista haastavana. Kukaan vastaajista ei ollut valinnut vaihtoehtoa, jonka mukaan omaohjaajasuhteen luominen olisi helppoa.

7.4.2 Omaohjaajasuhteen luomista edesauttavat tekijät

Kysymyksellä tiedusteltiin omaohjaajien kokemuksia siitä, mitä he pitivät edesauttavina tekijöinä omaohjaajasuhdetta luotaessa. Vastaukset koottiin neljän

eri teeman mukaan ilmauksien perusteella. Ilmauksia tuli yhteensä kaksikymmentä (Taulukko 11).

Taulukko 11. Omaohjaajasuhteen luomista edesauttavat tekijät.

Vastauksista kootuista ilmauksista kymmenen käsitteli avoimen suhtautumisen ja aidon kohtaamisen edesauttavaa merkitystä omaohjaajasuhteen luomisessa. Viiden ilmaisun mukaan nuoren ja ohjaajan välinen toimiva henkilökemia edesauttaa suhteen luomisessa. Rauhallinen eteneminen ja riittävän ajan antaminen omaohjaajasuhteen luomiselle mainittiin kolmessa ilmaisussa. Kahdessa ilmaisussa nousi esille selkeiden pelisääntöjen tuoma etu.

Nuoren avoin kohtaaminen (10 ilmaisua). Vastaajat olivat sitä mieltä, että nuoren avoin kohtaaminen edesauttaa omaohjaajasuhteen luomista. Ilmaisuihin tuli esille ohjaajan aitous, kiinnostus ja taito kuunnella nuorta. Ohjaajan tulee olla läsnä nuoren arjessa ensimmäisestä päivästä lähtien. Nuoren asioista välittäminen, hyvät vuorovaikutustaidot sekä läsnäolo edesauttavat omaohjaajasuhteen luomista.

”Ei syyllistä nuorta, ei aliarvioi tai vähättele nuoren tilannetta.”

”Oma kiinnostus nuoren asioihin/nuoreen.”

Nuoren ja ohjaajan välinen henkilökemia (5 ilmaisua). Viidessä ilmaisussa tuli esille henkilökemioiden kohtaaminen. Jos omaohjaaja ja nuori ovat kiinnostuneita samoista asioista ja ymmärtävät toisiaan, omaohjaajasuhteen luominen on helpompaa. Vastauksissa mainittiin, että päätettäessä uudelle nuorelle omaohjaajaa, on hyvä pohtia, kuka olisi persoonaltaan sopivin ohjaaja kullekin nuorelle.

”Etukäteen työryhmässä arvio kuka olisi ”paras” omaohjaaja juuri tälle nuorelle, jos tietoa nuoresta.”

”Henkilökemiat vaikuttaa. Nuorelle on annettava aikaa kotiutua ja hyväksyä uusi tilanne ja uusi omaohjaaja.”

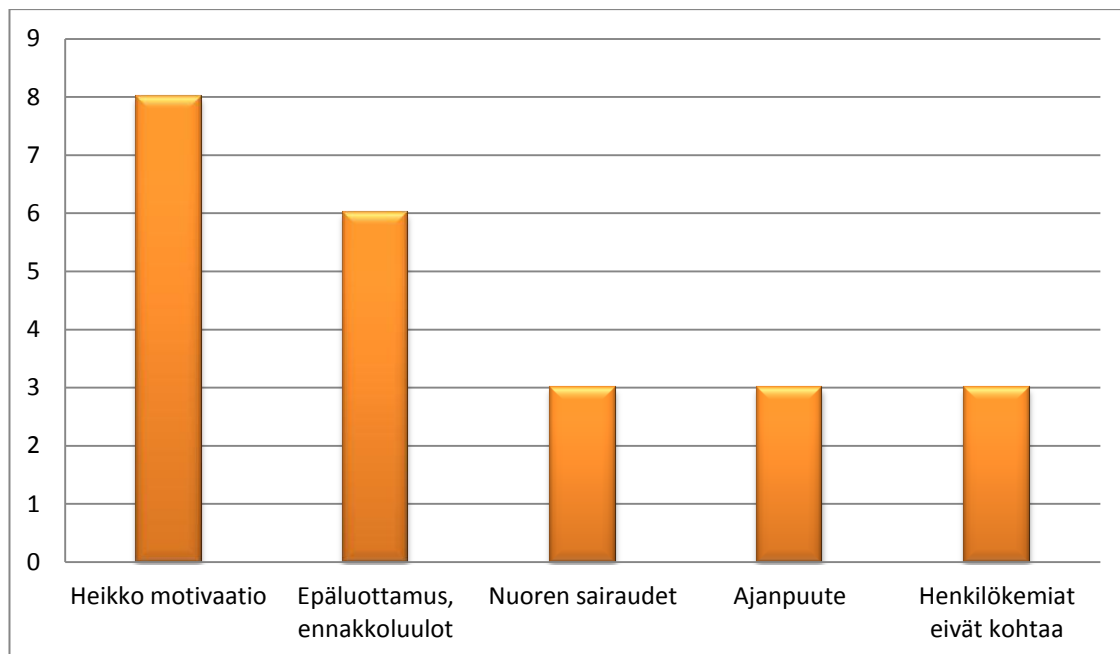
Rauhallinen eteneminen (3 ilmaisua). Riittävän ajan antaminen ja löytäminen sekä nuoren mukaan eteneminen edesauttaa omaohjaajasuhteen luomista. Nuori saattaa olla hyvin traumatisoitunut ja hänellä voi olla vaikeuksia luottaa aikuiseen. Kun omaohjaaja on aidosti läsnä ja antaa nuorelle hänen tarvitsemansa ajan, omaohjaajasuhde on helpompi muodostaa.

Selkeät pelisäännöt (2 ilmaisua). Heti nuoren tullessa taloon on hyvä luoda selkeät pelisäännöt toiminnalle ja sitouttaa nuori noudattamaan niitä. Selkeän toimintamallin päälle on helpompi muodostaa omaohjaajasuhde.

7.4.3 Omaohjaajasuhteen luomista vaikeuttavat tekijät

Omaohjaajilta kerätyistä kokemuksista selvitettiin, mitä seikkoja ohjaajat pitävät vaikeuttavina tekijöinä omaohjaajasuhteen luomisessa. Vastauksista poimittuja ilmaisuja tuli yhteensä 23, jotka jaoteltiin teemoittain (Taulukko 12).

Taulukko 12. Omaohjaajasuhteen muodostamista vaikeuttavat tekijät.

Kymmenen ilmaisuista käsitteli nuoren tai ohjaajan heikon motivaation vaikeuttamista omaohjaajasuhteen muodostamisessa. Epäluottamus ja ennakkoluulot nousivat esille kuudessa ilmaisussa. Kolmella ilmaisulla oli puututtu nuorten sairauksiin, ajan puutteeseen sekä huonoihin henkilökemioihin nuoren ja ohjaajan välillä.

Heikko motivaatio (8 ilmaisuja). Heikko motivaatio joko nuorella tai omaohjaajalla vaikeuttaa omaohjaajasuhteen luomista. Kun omaohjaajalla ei ole motivaatiota syventyä nuoren elämään, on mahdotonta synnyttää luottamuksellista suhdetta. Myös nuoren ollessa haluton sitoutumaan uusiin ohjeisiin ja ihmisiin, omaohjaajasuhteen muodostaminen on haasteellista.

Epäluottamus, ennakkoluulot (6 ilmaisuja). Kuusi ilmaisuja käsitteli epäluottamuksen ja ennakkoluulojen vaikutusta omaohjaajasuhteen luomiseen. Epäluottamus ohjaajien, ohjaajan ja nuoren tai ohjaajan ja huoltajien välillä vaikeuttaa luottamuksen syntyä sekä omaohjaajasuhteen muodostamista. Vastauksissa mainittiin nuorten ennakkoluulot ohjaajia kohtaan sekä ohjaajien

ennakkoluulot haastavia nuoria kohtaan. Ennakkoluulot vaikeuttavat aitoa ja avointa tutustumista, mikä on edellytys toimivan suhteen pohjalle.

”Nuorten aikaisemmat kokemukset. Yleensä luottoa aikuisiin ei löydy. Nuori ei halua apua/ei halua uskoa että häntä halutaan auttaa.”

”Ennakkoluulot nuorta kohtaan, pitäisi kyetä hyväksymään nuori sellaisena kuin hän on.”

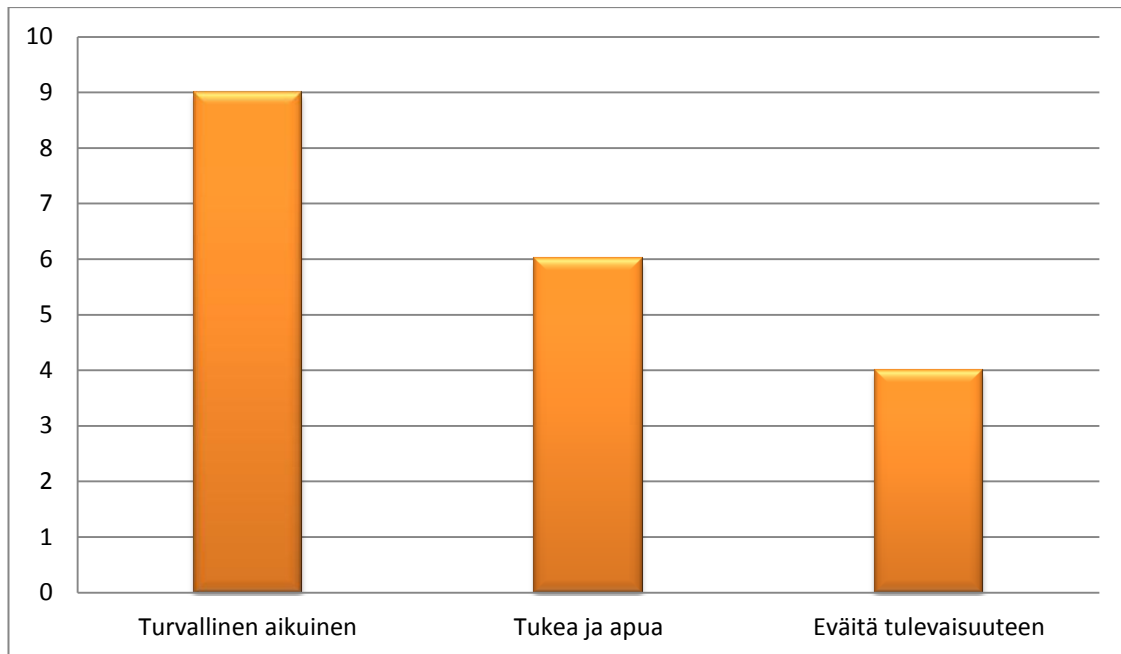
Nuoren sairaudet (3 ilmaisua). Kysymyksiin vastanneet omaohjaajat mainitsivat myös nuorten sairaudet haasteiksi omaohjaajasuhteen luomisessa. Kun nuori on hyvin traumatisoitunut tai hänellä on haastavia psyykkisiä sairauksia, suhteen muodostaminen vaikeutuu.

Ajan puute (3 ilmaisua). Kiireellinen aikataulu sekä liian vähäinen kahdenkeskinen aika nuoren ja omaohjaajan välillä tulivat esille kolmessa ilmaisussa. Toimivan ja luottamuksellisen omaohjaajasuhteen muodostuminen vaatii aikaa sekä omaohjaajalta että nuorelta.

Henkilökemiat eivät kohtaa (3 ilmaisua). Vastauksissa ilmeni, että toisinaan omaohjaajan ja nuoren henkilökemiat eivät kohtaa, jolloin omaohjaajasuhteen luominen vaikeutuu.

7.4.4 Mitä omaohjaajasuhteen tulisi tarjota nuorelle

Kysymyksen avulla kerättiin omaohjaajien näkemyksiä siitä, mitä omaohjaajasuhteen tulisi tarjota nuorelle. Vastaukset koottiin kolmen teeman alle ilmaisujen perusteella, joita tuli yhteensä 19 (Taulukko 13).

Taulukko 13. Mitä omaohjaajasuhteen tulisi tarjota nuorelle?

Vastauksista koottiin yhdeksäntoista ilmaisua kolmen teeman alle. Yhdeksässä ilmaisussa kerrottiin turvallisen ja luotettavan aikuisen olevan omaohjaajasuhteen tärkein anti. Kuuden vastauksista poimitun ilmaisun mukaan omaohjaajuuden tulisi tarjota nuorelle apua ja tukea elämässä. Neljässä ilmaisussa mainittiin, että omaohjaajasuhde voi parhaimmillaan tarjota nuorelle eväitä tulevaisuuteen.

Turvallinen aikuinen (9 ilmaisua). Omaohjaajasuhteen tulisi tarjota sijoitetulle nuorelle turvallinen aikuinen, jonka puoleen voi kääntyä kaikissa tilanteissa. Aikuinen toimii luottamuksellisesti ja johdonmukaisesti ja on selvillä nuoren elämästä. Omaohjaaja toimii nuorelle myös roolimallina ja esimerkkinä.

”Omaohjaajasuhteen tulisi tarjota nuorelle turvallinen aikuinen, joka kuuntelee ja auttaa.”

”Turvallista, johdonmukaista aikuista.”

Tukea ja apua (6 ilmaisu). On tärkeää, että omaohjaajasuhteen myötä nuori saa tarvittavan tuen ja avun. Nuori kokee olevansa turvassa, kun vierellä on välittävä aikuinen. Omaohjaajan tehtävänä on vahvistaa nuorta.

Eväitä tulevaisuuteen (4 ilmaisu). Vastauksissa ilmeni, kuinka tärkeä osa nuoren tulevaisuuden pohtiminen on omaohjaajasuhteen aikana. Omaohjaajan tulisi antaa nuorelle eväitä tulevaan itsenäiseen elämään. Nuoren itsetunnon vahvistaminen, erilaisten tunteiden kanssa eläminen ja vuorovaikutuksen opetteleminen kuuluvat hyvään omaohjaajasuhteeseen.

”Tulevaisuuteen ja elämään opastamista ja ohjeistamista.”

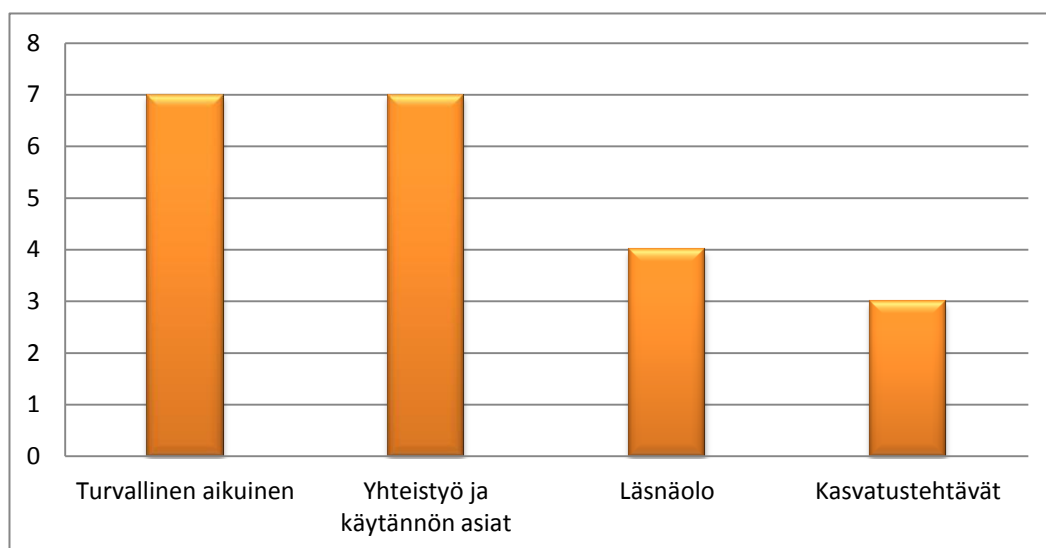
”Vuorovaikutusta tai sen puutteen opettelua.”

”Iloja suruja näiden kanssa elämisen opettelua.”

7.4.5 Omaohjaajan tärkeimmät tehtävät

Kysymyksessä omaohjaajat pohtivat, mikä heidän mielestään on omaohjaajan tärkein tehtävä. Vastauksissa esiintyviä ilmaisuja tuli yhteensä 21, jotka on jaettu neljän teeman mukaan (Taulukko 14).

Taulukko 14. Omaohjaajan tärkeimmät tehtävät.

Seitsemän ilmaisun mukaan sekä turvallinen aikuinen, että yhteistyön ja käytännön asioiden hoitaminen olivat tärkeimpiä tehtäviä omaohjaajalla. Neljässä ilmaisussa korostettiin läsnäolon ja saatavilla olemisen merkitystä ja kasvatustehtävien tärkeys tuli esille kolmessa ilmaisussa.

Turvallinen aikuinen (7 ilmaisua). Vastauksien mukaan omaohjaajan tärkein tehtävä on antaa nuorelle turvallinen aikuinen. Omaohjaaja on nuorelle henkilö, johon voi luottaa ja jolta voi pyytää apua. Omaohjaaja näyttää toiminnallaan esimerkkiä nuorelle ja välittää nuoren asioista.

Yhteistyö ja käytännön asiat (7 ilmaisua). Omaohjaajan tärkeimmiksi tehtäviksi mainittiin myös yhteistyö eri tahojen kanssa sekä käytännön asioiden hoitaminen. Omaohjaaja huolehtii nuoren asioista muun muassa sosiaalityöntekijän, huoltajien ja terveydenhuollon ammattilaisten kanssa. Omaohjaajan tulee olla selvillä kaikista nuoren asioista, jotta työskentely olisi sujuvaa.

”Kyetä hoitamaan nuoren ja hänen huoltajien sekä sos.tt:n kanssa yhdessä hyvässä yhteistyössä nuoren asioita.”

Läsnäolo (4 ilmaisua). Omaohjaajan tulee olla läsnä nuorelle ja nuoren elämässä. Vastauksien mukaan tärkeää on olla saatavilla, silloin kun nuori tarvitsee aikuista. Omaohjaajan tulee olla valmis kuuntelemaan, tukemaan ja hyväksymään nuori kaikissa tilanteissa.

Kasvatustehtävät (3 ilmaisua). Tärkeää omaohjaajan työssä on myös asettaa nuorelle kasvatukselliset rajat ja ohjata nuorta elämässään oikeaan suuntaan.

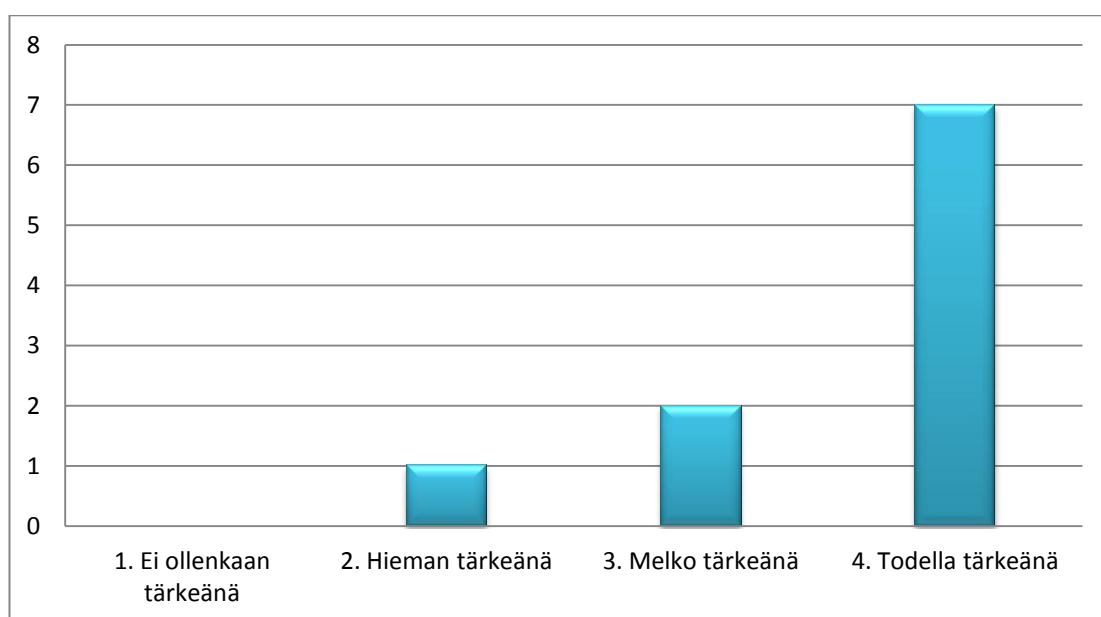
7.5 Omaohjaajuus Puron Vastaanottoyksikössä

Seuraavilla kysymyksillä on kerätty omaohjaajien kokemuksia siitä, mitä omaohjaajuus on Asumiskoti Puron Vastaanottoyksikössä. Kokemuksia on kerätty sekä monivalintakysymysten että avointen kysymysten avulla.

7.5.1 Omaohjaajuuden tärkeys Vastaanottoyksikössä

Taulukkoon on kerätty vastaukset siitä, kuinka tärkeänä omaohjaajat kokivat omaohjaajuuden Vastaanottoyksikössä. Vastaukset on saatu monivalintakysymyksen avulla. Luokittelu oli asteikolla yhdestä neljään, jossa yksi oli ei ollenkaan tärkeää ja neljä todella tärkeää (Taulukko 15).

Taulukko 15. Omaohjaajuuden tärkeys Vastaanottoyksikössä.

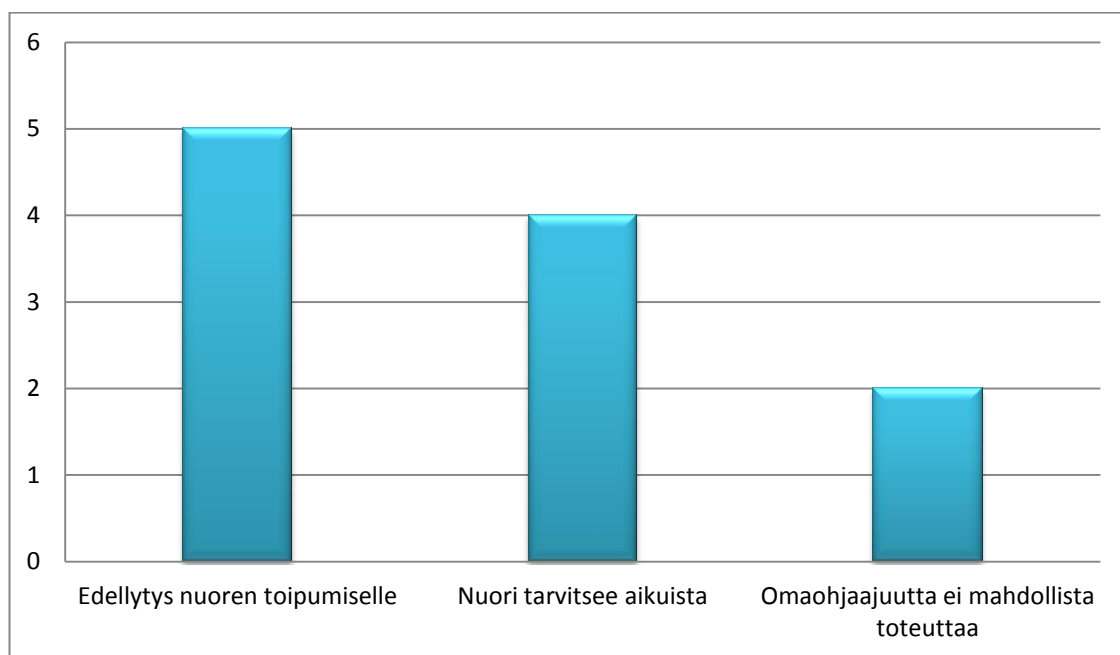
Taulukkoon koottuja vastauksia tuli yhteensä kymmenen. Seitsemän vastaajista piti omaohjaajuutta Vastaanottoyksikössä todella tärkeänä. Kahden vastaajan mukaan omaohjaajuus on melko tärkeää ja yksi vastaajista oli sitä mieltä, että omaohjaajuus Vastaanottoyksikössä on hieman tärkeää. Kukaan vastaajista ei valinnut kohtaa ei ollenkaan tärkeää.

7.5.2 Miksi omaohjaajuus on tärkeää Vastaanottoyksikössä

Kysymyksellä haluttiin selvittää omaohjaajan näkemystä siitä, miksi omaohjaajuus on tai ei ole tärkeää Vastaanottoyksikössä. Avoimen kysymyksen vastaukset on teemoiteltu vastauksista nousseiden ilmaisujen mukaan. Ilmaisuja

oli yhteensä yksitoista. Kaikkien ilmausten mukaan omaohjaajuus on tärkeää Vastaanottoyksikössä (Taulukko 16).

Taulukko 16. Miksi omaohjaajuus on tärkeää Vastaanottoyksikössä?

Jokaisen kysymykseen vastanneen mukaan omaohjaajuus on tärkeää Puron Vastaanottoyksikössä. Yhdestätoista ilmauksesta viisi käsitteli sitä, että omaohjaajuus on edellytys nuoren toipumiselle. Neljän ilmauksen mukaan omaohjaajuus on tärkeää, koska nuori tarvitsee pysyvää ja turvallista aikuista. Vastaanottoyksikön hektisen luonteen vuoksi kaksi vastaajaa olivat sitä mieltä, että omaohjaajuus on tärkeää, mutta sitä ei voida toteuttaa riittävän hyvin.

Edellytys nuoren toipumiselle (5 ilmaisu). Vastaajat olivat sitä mieltä, että omaohjaajuus Vastaanottoyksikössä on edellytys nuoren toipumiselle. Omaohjaaja on nuoren tukena olemalla läsnä ja hoitamalla käytännön asioita.

”Toimiva omaohjaajuus ehdoton edellytys, jos nuoren kanssa meinataan saada aikaan kasvua ja kehitystä.”

”Omaohjaajuus on ”toipumisen” alku. On todella tärkeää nähdä nuorelle oikea ”hoitopolku”, jossa omaohjaaja on suuressa keskiössä.”

Nuori tarvitsee aikuista (4 ilmaisu). Vastauksista poimituista ilmaisuista neljässä korostettiin aikuisen tärkeyttä nuoren elämässä. Jokainen nuori tarvitsee aikuisen esimerkkiä ja ohjaamista kehittyäkseen tasapainoisesti.

”Monet nuoret ovat kulkeneet paikasta toiseen eikä heillä välttämättä ole juurikaan turvallisia aikuisia elämässään. Omaohjaaja luo turvallisuutta ja pysyvyyttä nuoren elämään.”

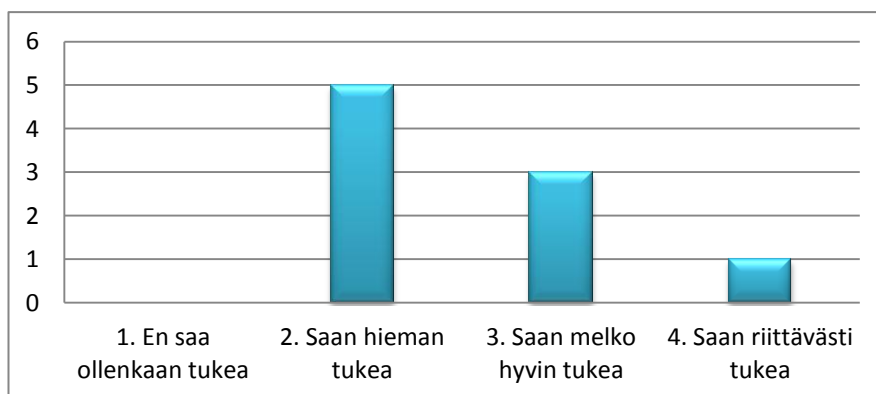
Omaohjaajuutta ei mahdollista toteuttaa (2 ilmaisu). Kaksi ilmaisu nosti esille Vastaanottoyksikön hektisen luonteen. Kiireinen arki ja lyhyet sijoitukset eivät anna riittävästi mahdollisuuksia toteuttaa omaohjaajuutta.

”Yksikön luonne ei anna mahdollisuuksia panostaa riittävästi omaohjaajuuteen.”

7.5.3 Omaohjaajuuden tukeminen

Monivalintakysymyksellä selvitettiin omaohjaajien kokemusta tuen saamisesta työhönsä. Vastauksia tuli yhteensä yhdeksän. Vastausvaihtoehdot olivat asteikolla yhdestä neljään. Yksi tarkoitti, en saa ollenkaan tukea, ja neljä, saan riittävästi tukea (Taulukko 17).

Taulukko 17. Omaohjaajuuden tukeminen.

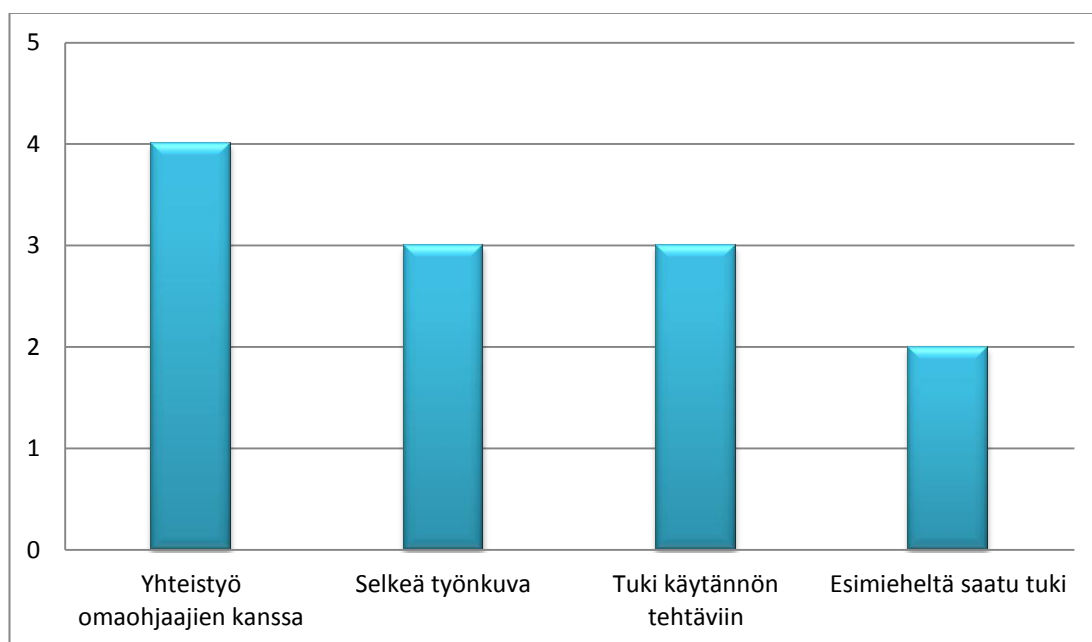

Vastaajista viisi oli sitä mieltä, että he saavat omaohjaajuuteen hieman tukea. Kolme vastaajaa koki saavansa tukea melko hyvin ja yksi vastaajista koki saavansa riittävästi tukea. Kukaan ei valinnut vaihtoehtoa yksi, en saa ollenkaan tukea.

7.5.4 Tuen tarve omaohjaajilla

Omaohjaajat vastasivat kysymykseen, minkälaista tukea he kokevat tarvitsevänsä omaohjaajatyössään. Ilmaisuja tuli yhteensä kaksitoista ja ne on jaoteltu neljän teeman alle (Taulukko 18).

Taulukko 18. Tuen tarve omaohjaajilla.

Neljän ilmaisun mukaan omaohjaajat kaipaavat työhönsä tukea muilta omaohjaajilta. Selkeä työnkuva ja tuki käytännön tehtäviin mainittiin kolmessa ilmaisussa. Esimieheltä toivottiin tukea omaohjaajatyöhön kahdessa ilmaisussa.

Yhteistyö omaohjaajien kanssa (4 ilmaisua). Neljässä vastauksessa ilmeni, että omaohjaajat toivoivat työhönsä tukea muilta omaohjaajilta. Omaohjaaja työparien

merkitystä korostettiin ja työkavereilta kaivattiin uusia näkökulmia ja mielipiteitä työskentelyyn.

”Omaohjaajatiimit on tärkeitä. ”Vertaistuki” muilta ohjaajilta.”

”Enemmän yhteistyötä omaohjaajaryhmässä.”

Selkeä työnkuva (3 ilmaisua). Tukea omaohjaajatyöhön olisi työnkuvan selkeytyminen. Omaohjaajat olivat toivoneet tasapuolisempaa tehtävien jakoa sekä selkeyttä siihen, mikä kuuluu omaohjaajan työnkuvaan.

”Tasaisemmin jaettu tehtävät ohjaajien kesken.”

”Hoitolinjaukset mitkä sovitaan, niin niistä joka jannu ja flikka pitää kiinni, muuten pohja putoilee koko toiminnasta koko ajan.”

Tuki käytännön tehtäviin (3 ilmaisua). Osassa ilmaisuista todettiin, että käytännön työhön kaivataan myös tukea. Omaohjaajat toivoivat tukea muun muassa päätösten tekemisessä sekä erilaisten toimintamallien löytämisessä.

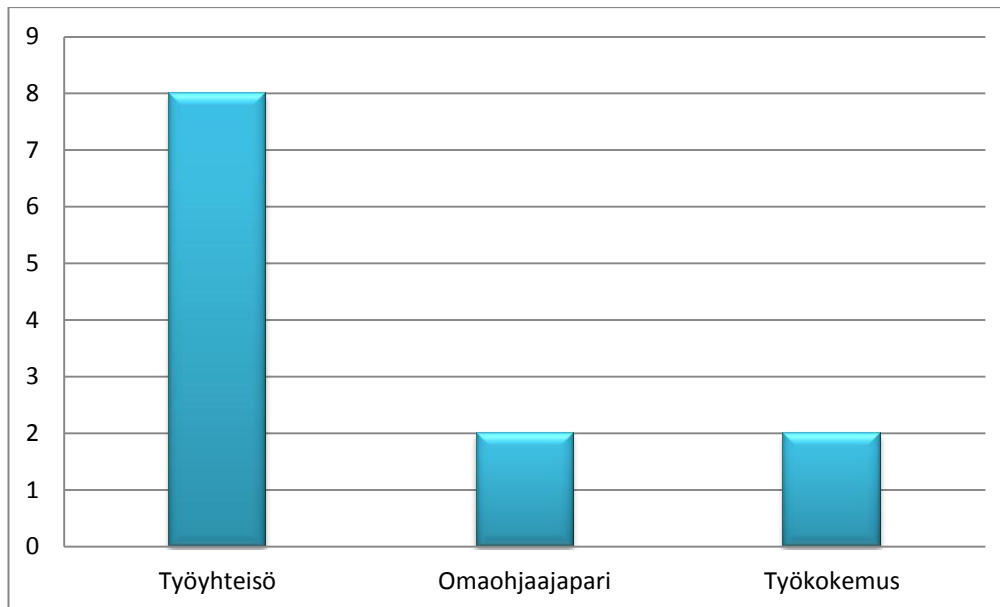
”Kirjallisissa päätöksissä (rajoite yms.). Päätöksissä yleensä.”

Esimieheltä saatu tuki (2 ilmaisua). Omaohjaajilta saadun tuen lisäksi kahdessa ilmaisussa mainittiin esimieheltä saatava tuki työhön. Yhdessä vastauksessa toivottiin, että omaohjaajan työskentelyyn luotettaisiin enemmän ja esimies olisi enemmän kiinnostunut nuorten asioista.

7.5.5 Omaohjaajatyötä tukevat tekijät Vastaanottoyksikössä

Kysymyksellä kartoitettiin omaohjaajien näkemystä siitä, mikä tukee heidän omaohjaajatyötä Vastaanottoyksikössä. Vastauksissa esiintyneitä ilmaisuja tuli yhteensä kaksitoista, jotka on jaettu kolmen teeman alle (Taulukko 19).

Taulukko 19. Omaohjaajatyötä tukevat tekijät Vastaanottoyksikössä.

Ilmaisuista kahdeksan käsitteli työyhteisön antamaa tukea omaohjaajatyöhön. Kaksi ilmaisu koski omaohjaajaparilta saamaa tukea sekä työkokemuksen antamaa hyötyä.

Työyhteisö (8 ilmaisu). Suurin osa vastaajista näkivät omaohjaajatyötä tukevana asiana työyhteisön tuomat edut. Muut omaohjaajat, esimies ja sosiaalityöntekijät auttoivat vastaajien mukaan omaohjaajana tehtävää työtä. Mielipiteiden vaihtaminen ja uusien näkemysten saaminen antoi eväitä työskentelyyn.

”Monet hyvät kollegat jotka miettii ja suunnittelee asioita kanssani, vaikka eivät kuulu omaohjaajaryhmään.”

”Työkavereitten antama tuki. Sosiaalityöntekijältä saamat palautteet.”

”Työkaverit ja moniammatillinen työryhmä.”

Omaohjaajapari (2 ilmaisu). Omaohjaajaparin tai omaohjaajaryhmän kanssa tehtävä yhteistyö mainittiin työtä tukevaksi tekijäksi. Omaohjaajaparityöskentely mainittiin kahdessa ilmaisussa työtä tukevana asiana.

”Mielestäni on hyvä asia että yhdellä nuorella on useampi omaohjaaja, tällöin saadaan aina useampi näkökulma ja enemmän ammattitaitoa päätöksiin.”

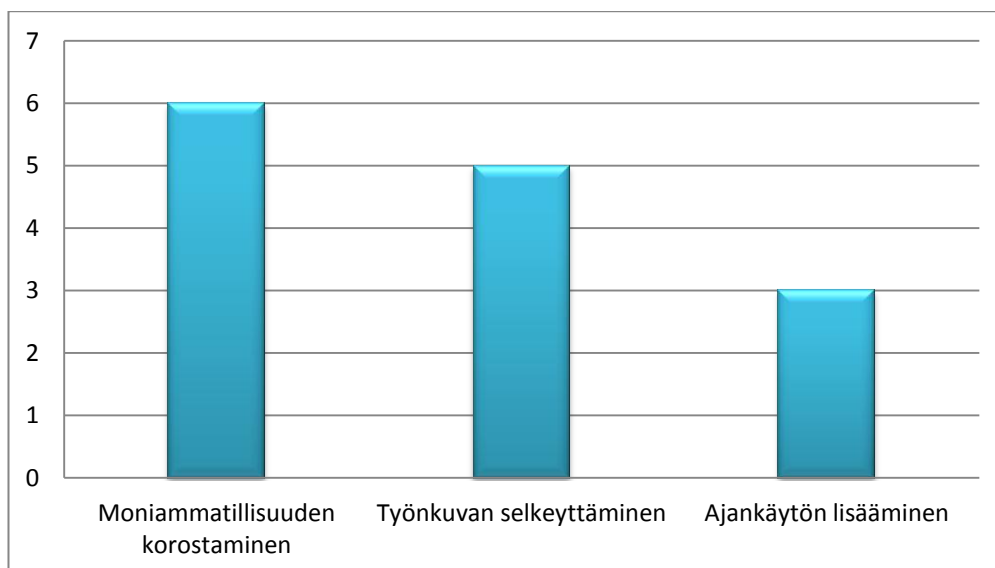
Työkokemus (2 ilmaisua). Kaksi ilmaisua käsitteli työkokemuksen antamaa varmuutta omaohjaajana työskentelyyn. Pitkä työkokemus alalta helpottaa työtä ja tukee työskentelyä omaohjaajana.

”Oma pitkä kokemus omaohjaajuudesta/hoitajuudesta 30 vuoden ajalta.”

7.5.6 Omaohjaajuuden kehittämistarpeet Vastaanottoyksikössä

Omaohjaajien kokemuksesta kerättiin kehittämisideoita omaohjaajatyöhön Vastaanottoyksikössä. Vastauksista poimittiin yhteensä neljätoista ilmaisua. Ilmaisut on jaettu kolmen teeman alle aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla (Taulukko 20).

Taulukko 20. Omaohjaajuuden kehittämistarpeet Vastaanottoyksikössä.

Vastauksista esiin nousseista ilmaisuista kuusi nosti kehittämistarpeeksi moniammatillisuuden korostamisen. Viidessä ilmaisussa käsiteltiin työnkuvan

selkeyttämistä ja kolme ilmausta nosti esiin ajankäytön lisäämisen omaohjaajatyöskentelyyn.

Moniammatillisuuden korostaminen (6 ilmaisua). Vastaajat olivat sitä mieltä, että omaohjaajatyötä voisi edelleen kehittää kiinnittämällä enemmän huomiota moniammatillisiin omaohjaajaryhmiin sekä ohjaajien kokemusten hyödyntämiseen. Ohjaajien erilaiset ammattitaustat ja työkokemukset voisi ottaa nykyistä paremmin huomioon suunniteltaessa omaohjaajatyöpareja.

”Paras tilannehan olisi se että omaohjaajaryhmässä olisi aina sekä terveydenhuollon että sosiaalialan ammattilainen. Myös työntekijöiden kokemusta tulisi hyödyntää.”

”Lisää moniammatillisuuden hyödyntämistä, lisää tiimejä joissa omaohjaajat saisivat tukea linjauksilleen ja toisten mielipiteitä.”

Työnkuvan selkeyttäminen (5 ilmaisua). Omaohjaajatyötä voisi kehittää vastauksien mukaan selkeyttämällä omaohjaajien työnkuvaa. Työn rajaaminen ja säännöistä sopiminen nousi esille viidessä ilmaisussa.

”Omaohjaajan roolin selkeyttäminen (mitkä asiat kuuluu omaohjaajan hoitaa, mihin muut ei puutu) helpottaisi kaikkien työskentelyä. Se että omaohjaajan rooli olisi selkeä ja kokonaisvaltainen helpottaisi myös esimiesten työskentelyä.”

”Omaohjaajaryhmän tulisi luoda pelisäännöt nuoren kanssa työskentelyyn.”

”Selkeämpää toimintamallia koko työryhmälle, omana ohjaajana toimimiselle, omaohjaaja vastaa kokonaisvaltaisesti nuoren asioista pienistä päätöksistä lähtien.”

Ajankäytön lisääminen (3 ilmaisu). Jotta omaohjaajatyötä voisi kehittää, tarvittaisiin työskentelyyn enemmän aikaa. Vastaajat toivoivat enemmän suunniteltua aikaa keskusteluille ja asioiden hoitamisille.

”Enemmän aikaa suunnitella ja pohtia nuoren asioita omaohjaajaryhmässä.”

”Saada enemmän aikaa hoitaa työpäivän aikana nuoren asioita. Esim. kahdenkeskistä keskusteluaikaa.”

7.5.7 Muita ajatuksia omaohjaajuuteen liittyen

Viimeisessä kysymyksessä omaohjaajat saivat kertoa omin sanoin ajatuksia omaohjaajuuteen liittyen. Esille nousi muun muassa se, kuinka tärkeää työtä omaohjaaja tekee ja mitä olisi hyvä muistaa työtä tehdessä.

”Nuorelle on kasvua ja kehitystä myös se että aina heti ei saa haluamaansa vaan joutuu odottamaan tunnin, päivän tai kaksi kunnes omaohjaaja paikalla. Yhteydenpidossa varsinkin ”hankaliin” vanhempiin tärkeää että siitä huolehtivat yhdet ja samat ihmiset. Vanhemmillakin kykyä splitata ja hakea haluamaansa helpoimmasta päästä. Ts. vanhemmatkin tarvitsevat turvallisen johdonmukaisen aikuisen vaikka asiat eivät aina menisikään heidän mieleisellään tavalla.”

”Omaohjaajuuteen suhtaudutaan jonkin verran liian kevyesti. Se saattaa olla nuorelle merkityksellisin aikuissuhde nuoruudessa.”

”Omaohjaajuuteen tulisi panostaa entistä enemmän. Tulisi kuitenkin aina muistaa että nuoren asioista vastaisi useampi kuin yksi ohjaaja, koska ohjaajan esim. jäädessä pois tuottaa se hankaluuksia jos kukaan muu ei ole perillä nuoren tilanteesta. Omaohjaajien pysyvyyteen tulisi myös kiinnittää huomiota ettei nuoren omaohjaaja vaihtuisi useaan otteeseen.

Nuori saattaa tuntea itsensä hylätyksi ja työskentelyn aloittaminen uuden omaohjaajan kanssa saattaa olla haastavaa!”

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimus on toteutettu noudattaen eettisiä periaatteita (ks. luku 6.4). Nuorisopsykiatrisen Asumiskoti Puron kanssa sovituista tutkimukseen liittyvistä asioista on pidetty kiinni. Kyselylomakkeisiin vastattiin nimettömästi ja vastaukset palautettiin suljetuissa kirjekuorissa. Vastaukset kirjoitti puhtaaksi tutkimuksen tekijöistä se, joka ei työskentele Puron Vastaanottoyksikössä. Näin varmistettiin, että anonymius säilyy, koska samassa yksikössä toimiessa työkavereiden käsialat ovat helposti tunnistettavia. Tulosten analysoinnin jälkeen kyselylomakkeet tuhottiin.

Tutkimuksen tarkoitus oli selvittää omaohjaajuuden haasteita ja kehittämistarpeita Asumiskoti Purossa. Tutkimuksen pohjalta voidaan todeta, että omaohjaajuus asettaa monenlaisia haasteita Asumiskoti Puron Vastaanottoyksikössä työskenteleville omaohjaajille. Omaohjaajilta saatujen kokemusten sekä kehittämistarpeiden pohjalta tuloksia on tarkasteltu omaohjaajuutta kehittäväällä otteella. Omaohjaatyöllä on suuri merkitys nuoren kasvun ja kehityksen tukemisessa, minkä vuoksi tutkimuksessa haluttiin nostaa esille työtä kehittäviä asioita.

8.1 Omaohjaajatyön haasteet

Tutkimuksen pohjalta voidaan todeta, että omaohjaajatyössä on monenlaisia haasteita. Nuorten kanssa tehtävä omaohjaajatyö koettiin haasteellisenä. Haastavimpina asioina omaohjaajat kokivat luottamussuhteen muodostamisen ja nuorilla esiintyvät ongelmat. Moni vastaajista koki haasteina myös yhteistyön vanhempien kanssa sekä ajanpuutteen. Suurin osa omaohjaajista (70 %) koki nuorten huoltajien kanssa tehtävän työn melko haastavana. Haasteellisimpana huoltajien kanssa tehtävässä työssä koettiin eriävät näkemykset nuoren hoito- ja kasvatuslinjassa. Usea vastaajista koki haasteina huoltajien henkilökohtaiset haasteet (43,8 %) sekä huoltajien suhteen lapseen (18,8 %). Sijoittavan kunnan/sosiaalityöntekijöiden kanssa omaohjaajatyöskentelyn koki hieman

haastavana 70 prosenttia vastaajista. Suurimmiksi haasteiksi koettiin heikko tuntemus nuoresta sekä eriävä näkemys omaohjaajan kanssa. Sosiaalityöntekijä ei tunne nuorta samalla tavalla kuin omaohjaajat, koska he eivät näe nuoren arkea.

8.2 Omaohjaajatyön kehittämistarpeet

Tutkimuksessa ilmenee, että omaohjaajilla on monenlaisia ideoita siitä, kuinka omaohjaajatyötä voitaisiin kehittää niin nuoren, huoltajien kuin sosiaalityöntekijöidenkin kanssa. Nuorten kanssa työskentelyn kehittämiseksi valtaosa vastaajista (80 %) koki nuorten kanssa vietetyn ajan lisäämisen. Luottamussuhteen vahvistamiseksi koettiin tärkeänä kahdenkeskinen aika omanuoren kanssa. Muita kehittämisideoita oli suunnitelmallisuuden lisääminen sekä ammatillisuuden ja sopivuuden korostaminen muun muassa nuoren omaohjaajan valinnassa. Kaikissa vastauksissa korostui huoltajien kanssa tehtävän omaohjaajatyöskentelyn kehittämisessä yhteistyö ja sen säännöllisyys. Tutkimuksesta ilmenevät kehittämistarpeet ovat säännöllinen yhteydenpito puhelimitse, säännölliset tapaamiset sekä huoltajien osallistaminen työskentelyyn. Sijoittavan kunnan/sosiaalityöntekijöiden kanssa tehtävää omaohjaajatyötä kehittäisi tutkimuksen mukaan yhteydenpidon lisääminen sekä suunnitelmallisempi työskentely. Kolme omaohjaajista nosti kehittämisideaksi sosiaalityöntekijöiden paremman informoimisen.

8.3 Omaohjaajasuhteen luominen

Tutkimuksen pohjalta voidaan todeta, että omaohjaajasuhteen luominen koetaan haastavana: 70 % vastaajista koki melko haastavana, 20 % melko helppona ja yksi vastaajista haastavana. Jokaisen omaohjaajan mielestä nuoren avoin kohtaaminen on omaohjaajasuhteen luomista edesauttava tekijä. Puolet vastaajista koki nuoren ja ohjaajan välisen henkilökemian tärkeänä osana omaohjaajasuhteen luomisessa. Omaohjaajasuhteen luomista vaikeuttavimpina tekijöinä koettiin heikko motivaatio ja epäluottamus sekä ennakkoluulot. 80 prosenttia vastaajista koki joko nuoren tai ohjaajan heikon motivaation omaohjaajasuhteen luomista kohtaan.

vaikeuttavana tekijänä. Muita omaohjaajasuhteen luomista vaikeuttavia tekijöitä olivat nuoren sairaudet, ajanpuute ja henkilökemioiden kohtaamattomuus. Yhdeksän kymmenestä vastaajasta koki, että omaohjaajasuhteen tärkein anti on tarjota nuorelle turvallinen aikuinen. Omaohjaajista kuusi koki tärkeänä tarjota tukea ja apua nuorelle. Neljän omaohjaajan vastauksissa tuli esille nuoren tulevaisuuden suunnittelu ja pohtiminen yhdessä nuoren kanssa. Tutkimuksen mukaan omaohjaajuuden tärkeimpinä tehtävinä on olla nuorelle turvallinen aikuinen sekä hoitaa yhteistyössä eri tahojen kanssa nuoren käytännön asiat. Omaohjaajatyössä tärkeänä koettiin myös läsnäolo sekä kasvatukselliset tehtävät.

8.4 Omaohjaajuus Asumiskoti Puron Vastaanottoyksikössä

Tutkimuksessa ilmeni, että omaohjaajuus koetaan tärkeänä Asumiskoti Puron Vastaanottoyksikössä. Puolet omaohjaajista koki, että omaohjaajuus on edellytys nuoren toipumiselle. Neljä vastaajista oli sitä mieltä, että nuori tarvitsee pysyvää ja turvallista aikuista. Kaksi vastaajista oli sitä mieltä, että Vastaanottoyksikön hektisen luonteen vuoksi omaohjaajuutta ei ole mahdollista täysin toteuttaa. Kaikki vastaajista kokivat saavansa tukea omaohjaajuuteen, mutta vain yksi vastaajista koki saavansa tukea riittävästi. Tutkimuksesta ilmenee, että omaohjaajuutta tukevia tekijöitä ovat yhteistyö omaohjaajien kesken, selkeä työnkuva, tuki käytännön tehtäviin sekä esimieheltä saatu tuki. Asumiskoti Puron Vastaanottoyksikössä omaohjaajatyötä tukevia tekijöitä ovat monipuolinen työyhteisö, omaohjaajaparin kanssa tehtävä yhteistyö sekä työkokemuksen tuoma varmuus. Vastaanottoyksikössä tehtävän omaohjaajatyön kehittämistarpeina koettiin moniammatillisuuden korostaminen omaohjaajaryhmissä, omaohjaajatyönkuvan selkeyttäminen sekä ajankäytön lisääminen.

9 POHDINTA

Tutkimuksen tarkoitus oli selvittää omaohjaajuuden haasteita ja kehittämistarpeita Nuorisopsykiatrisessa asumiskoti Purossa omaohjaajien näkökulmasta. Aihe koettiin tärkeäksi niin opinnäytetyön tekijöiden kuin organisaationkin näkökulmasta. Vastaanottoyksikön omaohjaajista suurin osa vastasi kyselyyn erittäin kattavasti. Kyselylomake oli verrattain pitkä ja vastaukset kattavia, joten tutkimuksesta saatiin erittäin laaja materiaali. Ohjaajien kattavat vastaukset antavat olettaa aiheen olevan tärkeä tai ainakin se herätti paljon ajatuksia omaohjaajissa. Omaohjaajuus Vastaanottoyksikön kaltaisessa hektisessä yksikössä on haasteellista. Lyhyet sijoitukset sekä kiireinen ja vaihteleva arki tuovat omaohjaajuuteen erityisen haasteen. Vastauksista tuli omaohjaajuuteen paljon kehittämisideoita, joista suurimman osan vieminen käytäntöön onnistuu helposti. Monissa kehittämisideoissa korostui suunnitelmallisuus sekä yhteistyö. Suunnitelmallisella ja tavoitteellisella omaohjaajatyöllä saadaan varmasti kohennettua nuoren kasvatuksellista hoitoa. Yhteistyö joka sektorilla on äärimmäisen tärkeää omaohjaajuudessa. Kokonaisvaltainen yhteistyö kattaa aktiivisen työskentelyn nuoren, huoltajien ja sijoittavan kunnan kanssa. Siihen sisältyy myös yksikössä tehty yhteistyö omaohjaajaryhmissä, omaohjaajan ja esimiehen välinen yhteistyö sekä omaohjaajan ja koko moniammatillisen työryhmän välinen dialogi.

Tutkimuksessa nousseista omaohjaajuuden haasteista ja kehittämistarpeista olisi mielenkiintoista tehdä jatkotutkimus, jossa huomio kiinnittyisi konkreettisiin kehittämisideoihin. Jatkotutkimuksessa voisi tutkia niitä asioita, joita voisi kehittää sisäisesti työryhmissä ja omaohjaajaryhmissä. Omaohjaajuuteen voisi tutkimuksen kautta saada konkreettisia työkaluja omaohjaajatyötä varten. Tutkimuksessa voisi selvittää esimerkiksi millaisin keinoin omaohjaajasuhdetta voisi syventää vaikkapa omaohjaaja-aikoina. Kiinnostavaa olisi myös tutkia omaohjaajuuden kehittämistarpeita joko nuoren, huoltajan tai sosiaalityöntekijän näkökulmasta.

Omaohjaajuus voidaan nähdä huonona ajatuksena, kun kyseessä on lyhytaikainen sijoitus. Toisaalta juuri hektisen arjen keskellä lyhyen sijoituksen aikana korostuu omaohjaaja, joka voi olla ainut pysyvä tekijä sijaishuoltopaikassa. Omaohjaajuus ja sen toteutuminen nimenomaan Vastaanottoyksikön kaltaisessa lyhytaikaisessa sijaishuoltopaikassa oli myös aihe, jota opinnäytetyön tekijät pitivät yhtenä mielenkiintoisena tutkimisen aiheena. Olisi mielenkiintoista tutkia esimerkiksi nuorten näkökulmasta, kuinka he kokevat lyhytaikaisessa sijoituksessa omaohjaajasuhteen. Hieman samasta aiheesta on tehty pro gradu- tutkimus, johon aiemmin opinnäytetyössä on viitattu. Tuossa Huumosen(2009) pro gradussa, Sirpaleinen lapsuus - sijaishuollon katkenneita sijoituksia, nousee esille yhtäläisyyksiä tekemämme opinnäytetyön kanssa. Pro gradussa haastateltiin sijoitettuja nuoria. Tutkimuksesta käy ilmi, että nuorelle tärkeää on, että lähellä olisi turvallinen ja tuttu aikuinen. Samoin aikuisen aito kiinnostus ja välittäminen nousivat huostaan otetulle nuorelle tärkeäksi asiaksi. Näistä voidaan päätellä, että nuorten ja ohjaajien käsitykset ohjaajan ja aikuisen roolista ovat pitkälti samankaltaisia.

LÄHTEET

Alasuutari, P. 2001. Laadullinen tutkimus. 3. uudistettu painos. Jyväskylä. Gummerus.

Asumiskoti Puro 2014. Omaohjaajan tehtävät Purossa.

Asumiskoti Puro 2015 a. Avohuolto. Jälkihuollon tukiasuminen. Viitattu 6.6.2015. http://www.asumiskotipuro.fi/?page_id=298

Asumiskoti Puro 2015 b. Yritys. Organisaatio. Viitattu 16.4.2015. http://www.asumiskotipuro.fi/?page_id=16

Asumiskoti Puro 2015 c. Yritys. Visio ja arvot. Viitattu 19.4.2015. http://www.asumiskotipuro.fi/?page_id=24

Asumiskoti Puro 2015 d. Yritys. Toimintaperiaatteet. Viitattu 19.4.2015. http://www.asumiskotipuro.fi/?page_id=22

Bardy, M. 2009. Saatteeksi. Teoksessa Lastensuojelun ytimessä, 3-5. Toim. Bardy, M. Helsinki. Yliopistopaino Oy.

Ensi- ja turvakotienliitto 2015. Asiaa lastensuojelusta. Mitä huostaanoton jälkeen. Viitattu 2.6.2015. http://www.ensijaturvakotienliitto.fi/asiaa_lastensuojelusta/mita_huostaanoton_jalkeen/

Eskola, J. & Suoranta, J. 1996. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Rovaniemi. Lapin yliopistopaino.

Heinonen, H. & Sinko, P. 2009. Sosiaalityöntekijät lastensuojeluprosessia johtamassa. Teoksessa Lastensuojelun ytimessä, 89-100. Toim. Bardy, M. Helsinki. Yliopistopaino Oy.

Hietanen, M. 2015. Yksikönjohtaja. Nuorisopsykiatrin asumiskoti Puro Oy. Haastattelu 1.10.2015.

Huumonen, A. 2009. Sirpaleinen lapsi. Huostaanotettujen nuorten kertomuksia. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 28.8.2015. https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/22749/URN_NBN_fi_jyu-201001201051.pdf?sequence=1

Hyytinen, R. 2009. Lapsen todellistuminen huumeperheen kuntoutuksessa. Teoksessa Lastensuojelun ytimessä, 214-231. Toim. Bardy, M. Helsinki. Yliopistopaino Oy.

Kaikko, K. & Friis, L. 2009. Saatteeksi. Teoksessa Lastensuojelun ytimessä, 76-88. Toim. Bardy, M. Helsinki. Yliopistopaino Oy.

Kalland, M. 2004. Vauvan ja lapsen kehityksellisten tarpeiden huomioiminen lastensuojelussa, 119-140. Teoksessa Lastensuojelu tänään. Toim. Puonti, A., Saarnio, T. & Hujala, A. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.

Koskinen, O & Torikka, L. 2014. Laitoshoidon laatutekijät ja kilpailutus Espoon lastensuojelussa. Helsingin yliopisto.
http://www.socca.fi/files/3939/Laitoshoidon_laatutekijat_ja_kilpailutus_Espoon_lastensuojelussa_Outi_Koskinen_Leena_Torikka_kaytantotutkimus2014.pdf

Kyrönseppä, U. & Rautiainen, J-M. 1993. Lapsi laitoksessa. Porvoo. WSOY.

L13.4.2007/417. Lastensuojelulaki. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 28.3.2015. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>

Purjo, Timo. 2014. Viitattu 6.5.2015.
<http://www.epopisto.fi/ajankohtaista/materiaali/studiadiat2014.pdf>

Räty, T. 2012. Lastensuojelulaki. Käytäntö ja soveltaminen. Helsinki. Edita.

Saastamoinen, K. 2010. Lapsen asema sijaishuollossa – Käsikirja arjen toimintaan. Helsinki. Edita.

Sinkkonen, J. 2000. Lapsen psyykinen kehitys. Teoksessa Ulos Umpikujasta, 15-33. Toim. Sinkkonen, J. & Pihlaja, P. Juva. WSOY.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2015. Sosiaali- ja terveystyö. Viitattu 30.3.2015.
http://www.stm.fi/sosiaali_ja_terveysty/sosiaalipalvelut/lastensuojelu

THL 2015. Lastensuojelun käsikirja. Viitattu 2.4.2015.
<https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lastensuojelun-laatusuositus/lastensuojelutyota-ohjaavat-periaatteet>

THL 2015 b. Lastensuojelun käsikirja. Työprosessi. Kiireellinen sijoitus. Viitattu 2.6.2015.
<https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/kiireellinen-sijoitus>

Tilastokeskus 2015 a. Tilastollinen tiedonkeruu. Haastattelutavat. Viitattu 25.11.2015. <https://www.stat.fi/virsta/tkeruu/04/01/>

Tilastokeskus 2015 b. Tilastollinen tiedonkeruu. Haastattelutavat. Viitattu 25.11.2015. <https://www.stat.fi/virsta/tkeruu/04/02/>

Veivo-Lempinen, L. 2009. Nuoren aito kohtaaminen. Teoksessa Mun on paha olla, Näkökulmia lasten ja nuorten psyykkiseen hyvinvointiin, 197-214. Toim. Lämsä, A-L. Juva. PS-Kustannus.

LIITE 1

SAATEKIRJE

Vaasa 15.10.2015

Hei!

Olemme kaksi sosionomiopiskelijaa Vaasan ammattikorkeakoulusta ja teemme opinnäytetyön omaohjaajuudesta, sen haasteista ja kehittämistarpeista Nuorisopsykiatrisen asumiskoti Puron Vastaanottoyksikössä. Opinnäytetyömme ohjaavanaopettajana on Ann-Sophie Blomqvist. Liittessä 2 olevalla kyselylomakkeella haluamme selvittää, minkälaista omaohjaajuus on, ja mitkä ovat omaohjaajuuden haasteet ja kehittämistarpeet Puron Vastaanottoyksikössä. Kyselylomakkeet tuhoamme sen jälkeen, kun olemme analysoineet tulokset. Valmiit kyselylomakkeet voi laittaa suljetussa kirjekuoressa Sari Heinon kansioon Vastaanoton yläkertaan tai antaa henkilökohtaisesti Sarille. Kyselyn vastaamiseen on aikaa yksi viikko. Jos vastaat kyselyyn, pyydämme teitä palauttamaan kyselylomakkeen kirjekuoressa 22.10.2015 mennessä. Valmis opinnäytetyö löytyy vuoden loppuun mennessä osoitteesta theseus.fi.

Suuret kiitokset vastauksista!

Ystävällisin terveisin

Sari Heino

ja Mira Hintsala

LIITE 2

KYSELYLOMAKE

OMAOHJAAJUUDEN HAASTEITA JA KEHITTÄMISTARPEITA
NUORISOPSYKIATRISSESSA ASUMISKOTI PUROSSA – OMAOHJAAJIEN
KOKEMANA

1. OMAOHJAAJATYÖSKENTELY NUOREN KANSSA

Asteikolla 1-4, kuinka haastavana koet omaohjaajana työskentelyn nuoren kanssa? Ympyröi sopivin vaihtoehto.

1=ei ollenkaan haastavaa

2=hieman haastavaa

3=melko haastavaa

4=todella haastavaa

1.1 Mikä omanuoren kanssa työskentelyssä on haastavinta?

1.2 Miten nuoren kanssa tehtävää omaohjaajatyötä voisi mielestäsi kehittää?

2. TYÖSKENTELY NUOREN HUOLTAJIEN KANSSA

Asteikolla 1-4, kuinka haastavana koet omaohjaajana työskentelyn nuoren huoltajien kanssa? Ympyröi sopivin vaihtoehto.

1=ei ollenkaan haastavaa

2=hieman haastavaa

3=melko haastavaa

4=todella haastavaa

2.1 Mikä huoltajien kanssa työskentelyssä on haastavaa?

2.2 Miten omanuoren huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä voisi mielestä kehittää?

3. TYÖSKENTELY NUOREN SJOITTAVAN KUNNAN/ SOSIAALITYÖNTEKIJÄN KANSSA

Asteikolla 1-4, kuinka haastavana koet omaohjaajana työskentelyn nuoren sijoittavan kunnan/sosiaalityöntekijän kanssa? Ympyröi sopivin vaihtoehto.

1=ei ollenkaan haastavaa

2=hieman haastavaa

3=melko haastavaa

4=todella haastavaa

3.1 Mikä omaohjaajana työskentelyssä sijoittavan kunnan/sosiaalityöntekijän kanssa on haastavaa?

3.2 Miten omaohjaajana tehtävää yhteistyötä sijoittavan kunnan/sosiaalityöntekijän kanssa voisi mielestäsi kehittää?

4. OMAOHJAAJASUHTTEEN LUOMINEN

Asteikolla 1-4, kuinka helppoa/haastavaa omaohjaajasuhteen luominen on?

1=helppoa

2=melko helppoa

3=melko haastavaa

4=haastavaa

4.1 Mitkä tekijät edesauttavat omaohjaajasuhteen luomista?

4.2 Mitkä tekijät vaikeuttavat omaohjaajasuhteen luomista?

4.3 Mitä omaohjaajasuhteen tulisi mielestäsi tarjota nuorelle?

4.4 Mitkä ovat mielestäsi omaohjaajan tärkeimmät tehtävät?

5. OMAOHJAAJUUS PURON VASTAANOTTOYKSIKÖSSÄ

- a) Asteikolla 1-4, kuinka tärkeänä koet omaohjaajuuden Vastaanottoyksikössä? Ympyröi sopivin vaihtoehto.

1=Ei ollenkaan tärkeänä

2=Hieman tärkeänä

3=Melko tärkeänä

4=Todella tärkeänä

- b) Miksi omaohjaajuus on/ei ole mielestäsi tärkeää Vastaanottoyksikössä?

- 5.1 a) Asteikolla 1-4, koetko saavasi riittävästi tukea omaohjaajuuteen? Ympyröi sopivin vaihtoehto.

1=En saa ollenkaan tukea

2=Saan hieman tukea

3=Saan melko hyvin tukea

4=Saan riittävästi tukea

- b) Minkäläistä tukea tarvitsisit?

5.2 Mikä tukee työtäsi omaohjaajana Vastaanottoyksikössä?

5.3 Miten omaohjaajuutta voisi mielestäsi kehittää Vastaanottoyksikössä?

Tuleeko sinulla mieleen vielä jotakin ajatuksia omaohjaajuudesta, jota tässä lomakkeessa ei ole kysytty? Kirjoita alle omin sanoin.

KIITOS VASTAUKSISTASI!

LIITE 3

TUTKIMUSLUPA-ANOMUS

 VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

LIITE 3
TUTKIMUSLUPA-ANOMUS OPINNÄYTETYÖTÄ VARTEN

OPISKELIJAN TIEDOT:		
Opinnäytetyön tekijä(t): Sari Heino Mira Hintsala	Opiskelijanumero: [REDACTED] [REDACTED]	Koulutusohjelma: Sosiaali-alan koulutusohjelma
Osoite: [REDACTED] [REDACTED]	Puhelinnumero: [REDACTED] [REDACTED]	Sähköposti: [REDACTED] [REDACTED]

TUTKIMUKSEN KOHDEORGANISAATION TIEDOT:
Organisaation nimi ja tulosityksikkö: Nuorisopsykiatrisen asumiskoti Puro Oy - Ungdomspsykiatriska boendehemmet Puro Ab Vastaanottoyksikkö
Yhteyshenkilön nimi, sähköposti, puhelin: [REDACTED]
Mahdollisen työelämäohjaajan nimi, sähköposti, puhelin:

OPINNÄYTETYÖN TIEDOT:
Opinnäytetyön nimi: Omaohjaajuuden haasteita ja kehittämistarpeita Nuorisopsykiatrisessa asumiskoti Purossa –omaohjaajien kokemana
Opinnäytetyötutkimuksen tarkoitus: Selvittää omaohjaajuuden haasteita ja kehittämistarpeita Nuorisopsykiatrisen asumiskoti Puron Vastaanottoyksikössä omaohjaajien näkökulmasta
Opinnäytetyön ohjaajan nimi, sähköposti, puhelin: Ann-Sophie Blomqvist, asb@vamk.fi, 0400 113 949

OPINNÄYTETYÖN SOPIMUSEHDOT

Opinnäytetyön ohjaus ja vastuut

Vastuu opinnäytetyön tekemisestä ja tuloksista on opiskelijalla. Vaasan ammattikorkeakoulun vastuu rajoittuu opinnäytetyön ohjaukseen. Toimeksiantaja sitoutuu antamaan opiskelijan käyttöön kaikki opinnäytetyön tekemisessä tarvittavat tiedot ja aineistot sekä ohjaamaan opinnäytetyötä toimeksiantajaorganisaation näkökulmasta sopimuksen mukaan. Opiskelija sitoutuu palauttamaan toimeksiantajalle työn aikana käyttöönsä saamansa luottamuksellisen aineiston opinnäytetyön valmistuttua tai kun osapuolet yhdessä sopien toteavat, ettei yhteistyöedellytyksiä työn loppuunsaattamiseksi ole.

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU

Wolffintie 30, 65200 VAASA
Puh. 020 766 3300, faksi (06) 326 3002
info@puv.fi, www.puv.fi
Y-tunnus 2267669-3

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Oikeudet tuloksiin

Tekijänoikeus ja omistusoikeus opinnäytetyön tuloksiin ja muuhun aineistoon kuuluvat opinnäytetyön tekijälle. Toimeksiantaja saa käyttöoikeuden opinnäytetyön tuloksiin ja niiden hyödyntämiseen. Opinnäytetyön tekijä on velvollinen raporttoimaan opinnäytetyön tulokset toimeksiantajalle.

Tulosten julkistaminen ja luottamuksellisuus

Opinnäytetyö on kokonaisuudessaan julkinen. Mikäli opinnäytetyö sisältää liikesalaisuuksia tai muuta julkisuuslaissa salassa pidettävää tietoa, on opinnäytetyön raportti laadittava siten, että tietojen luottamuksellisuus säilyy. Opinnäytetyön kirjallinen osa voidaan julkaista myös Theseus -tietokannassa Internetissä.

Opinnäytetyön osapuolet (opiskelija, toimeksiantaja, ohjaaja) sitoutuvat pitämään salassa kaikki opinnäytetyön tekemisessä ja sitä edeltävissä tai sen jälkeisissä neuvotteluissa esiin tulevat luottamukselliset tiedot ja asiakirjat sekä pidättäytymään käyttämästä hyväkseen toisen osapuolen ilmaisemia luottamuksellisia tietoja ilman erillistä lupaa.

Opinnäytetyön kustannukset

Opinnäytetyöstä mahdollisesti aiheutuvien kustannusten korvaamisesta sopivat toimeksiantaja ja opinnäytetyön tekijä keskenään. Pääsääntöisesti Vaasan ammattikorkeakoulu ei vastaa yksittäisen opinnäytetyön kustannusten korvaamisesta.

Päiväys: 8.10.2015 Opinnäytetyön tekijän allekirjoitus: Jam Heia

Liitteet: Tutkimussuunnitelma liitteineen

Tutkimuslupa opinnäytetyötä varten

☒

☐

☐

Myönnetty anomuksen mukaan

Hylätty

Myönnetään seuraavin korjauksin

☒

☐

Kohdeorganisaation nimi SAA esiintyä opinnäytetyössä

Kohdeorganisaation nimi EI SAA esiintyä opinnäytetyössä

Päiväys

14.10.2015

Allekirjoitus

Nimen selvennys

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU

Wolffintie 30, 65200 VAASA
Puh. 020 766 3300, faksi (06) 326 3002
info@puv.fi, www.puv.fi
Y-tunnus 2267669-3